

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Prekmurje je v narodnem taboru

V Beltincih, kjer so Prekmurci leta 1918. prvič javno zahtevali priključitev Slovenske Krajine k Jugoslaviji, so v nedeljo na velikem shodu nove vsedržavne stranke znova pokazali, da hočejo biti ne samo zvesti stražarji na naši severni meji, marveč tudi odločni zagovorniki jugoslovenskega narodnega in državnega edinstva. Poleg domačega poslanca g. Hajdinjaka so prišli na shod tudi minister g. dr. Albert Kramer, senator g. dr. Miroslav Ploj in narodni poslanci gg. Lovro Petovar, Ivan Benko in Dragutin Perko. Odličnim gostom so priredili domačini veličasten sprejem. Ze na prvi prekmurški postaji v Dokleževju je pričakovala goste na kolidvoru šolska mladina pod vodstvom tamošnjega šolskega upravitelja. Na beltinski postaji pa se je zbrala ogromna množica občinstva, ki je ministra g. dr. Kramerja in poslance sprejela z navdušenim vzklikanjem, medtem ko je zasvirala domača godba sokolsko koračnico. Mala Slavica Slepovčeva je izročila g. ministru lep šopek cvetja s prekmurških poljan, predsednik dolnjelendavskega sreskega odbora JRKD g. dr. Janko Pikuš pa je izrekel g. ministru in ostalim gostom dobrodošlico. Izpred postaje se je nato razvil ogromen sprevod. Na čelu je jezdilo 40 konjenikov v narodnih nošah in z velikimi državnimi trobojnicami, nato 200 kolesarjev, 8 z zelenjem in zastavami okrašenih voz, za njimi pa dolga vrsta ljudi, blizu 4000 po številu. V Beltincih, okrašenih z zelenjem in zastavami, so čakale gostov še nove množice. Pri velikem slavlolu je pozdravil župan g. Peterka došle goste in hčerka poslanca g. Hajdinjaka, mala Lizika, je izročila ministru g. dr. Kramerju nov šopek cvetja. Na prostrani trg pred cerkvijo, kjer je bil postavljen govorniški oder, se je zgrnila skoro nepregledna množica. Na shod je prišlo nad 6000 ljudi, ki so kljub hudi pripeki do konca vztrajali ter z zanimanjem poslušali govornike.

Shod je vodil predsednik dolnjelendavske sreske organizacije JRKD g. dr. Janko Pikuš, ki je pozdravil goste in zborovalce. Poudaril je, da hočejo Prekmurci na tem svojem zborovanju javno pokazati, da so iskreno prežeti z ljubeznijo do naše skupne države, do našega milega naroda in našega vzvišenega vladarja.

Z navdušenim ploskanjem je bil sprejet predsednikov predlog, naj se odpošljejo vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju in pozdravne brzojavke gg. ministrskemu predsedniku dr. Srškiču in ministroma Ivanu Pucelju in Ivanu Mohoriču.

PRVI GOVORNIK JE BIL MINISTER G. DR. ALBERT KRAMER,

ki je burno pozdravljen stopil na govorniški prostor. Dejal je med drugim:

Predvsem se vam pristrčno zahvaljujem za lep in iskren sprejem. Verjemite mi, da bo ostalo med mojimi najljubšimi spomini današnje jutro, ko sem prišel med vas in ko ste mojo navzočnost porabili za to, da izkažete zaupanje in ljubezen do naše skupne države. Vem, kaj so Beltinci v naši narodni zgodovini. Vem, da je iz tega kraja v usodnem času vzniknila narodna misel in da se je vršil tu takrat, ko se je ustvar-

jala Jugoslavija, prvi veliki narodni zbor. Od takrat naprej prekmurško ljudstvo ob vsaki priliki kaže svojo ljubezen do velike naše domovine.

Ko je Nj. Vel. kralj pozval 8. novembra lani naš narod na volišče, je Prekmurje dalo izredno lepo število glasov za svoje kandidate. Oba prekmurska sreza sta dobila poslance, ki z vso požrtvovalnostjo služita svojem narodu v teh hudih časih. Tovariš Hajdinjak spada v narodni skupščini med one, o katerih se ve, da so noč in dan pridno na delu in stalno v skrbeh za blaginjo svojega okraja in vse države.

Dne 6. januarja 1929. je naš kralj presekal staro žaloigro našega naroda, ki je bil razdeljen na nešteto strank. Ves narod je odobril to odločitev svojega vrhovnega voditelja. Čim pa so se razmere v Jugoslaviji izboljšale in je kazalo, da so se stare strasti pomirile, je naš kralj pozval zopet narod k sodelovanju. Proglasil je novo ustavo ter razpisal volitve.

Z ustavo in z volilnim zakonom je kralj postavil celotno našo politiko na trdne osnove državnega in narodnega edinstva in rekel, da zadeve, ki se tičejo države kot celote, ne smejo biti nikdar več predmet spora med strankami.

Kdor hoče pri državnih poslih sodelovati, je dobrodošel. Samo, ako imamo močno enotno državo, je zagotovljeno, da se bo vodila politika, ki bo gledala na koristi celotnega našega naroda.

Javno zborovanje JRKD v Ljubljani

11. t. m. ob 10. uri

v veliki dvorani hotela „Uniona“.

Poročal bo ljubljanski poslanec minister
g. dr. Albert Kramer.

Na zborovanju bodo govorili še gg.:

Milan dr. Srškič, predsednik ministrskega sveta;

Nikola Uzunović, ministrski predsednik v pokoju in predsednik glavnega odbora JRKD v Beogradu;

Ivan Pucelj, minister za socialno politiko in narodno zdravje;

inž. Laza Radivojevič, minister za promet;

Juraj Demetrovič, minister za kmetijstvo;

Ivan Mohorič, minister za trgovino in industrijo;

senatorji in narodni poslanci iz raznih krajev države.

Zunanji udeleženci zborovanja bodo imeli četrtinsko vožnjo.

Sreski odbor JRKD za mesto
Ljubljano.

Z redko enodušnostjo je naš narod 8. novembra lani poslal v narodno skupščino svoje poslance. Vi Prekmurci ste lahko ponosni, da korakate v prvi vrsti onih, ki so izkazali državni jugoslovenski misli svoje zaupanje.

Nova državna politika je v prvi vrsti politika kmečkega naroda. Res je, da noben stan na svetu ne more zahtevati, da se izključno upoštevajo samo njegove koristi, ne pa tudi koristi drugih stanov, toda pri vseh državnih odločitvah

še danes Jugoslavija vpraša, kake gospodarske posledice bi ta ali ona odločitev imela za naš največji stan, naše kmečko ljudstvo.

Jugoslavija je kmetijska država, ki pridela več kmetijskih pridelkov kakor jih more sama porabiti, mora pa uvažati mnoge reči, ki jih tudi preprosti človek rabi za življenje. Izvoz viška kmečkih pridelkov je eno poglavitnih vprašanj naše državne gospodarske politike. Varal bi vas, če bi rekel, da smo v tem pogledu dosegli bogve kake zadovoljive uspehe. To pa ni naša krivda, ne krivda države in vlad, to je posledica one ogromne in strašne svetovne gospodarske krize, zaradi katere vse države omejujejo uvoz kmetijskih pridelkov.

Znano vam je, kako je gospodarska kriza zajela evropske države. Na milijone in milijone je brezposelnih. V sosedni Avstriji je vsak tretji državljan brez zaslužka, v Nemčiji stoji sedem milijonov delavcev pred zaprtimi vrati tovarn, a kakšen je položaj na Madžarskem, vam je tudi znano. Lahko rečemo, da je ta vihar evropskih gospodarskih težav bil še najbolj prizanesljiv naši domovini, kjer čutimo vse hude posledice gospodarske nesreče šele letos, medtem ko so druge države že tretje ali vsaj drugo leto v krizi.

V skrbi za koristi kmečkega ljudstva je sprejelo narodno predstavništvo celo vrsto zakonov. Sprejelo je med drugim zakon o zaščiti kmeta, ki je vsaj nekoliko olajšal denarne obveznosti kmečkih posestnikov. V jeseni, ko ta zakon poteče, bosta narodna skupščina in senat morala gledati, kako se to vprašanje končno reši, da ne bi zadolžitev našega kmeta rodila splošne nesreče. Verjemite, da mi, ki zastopamo slovenske kraje v narodni skupščini, stalno mislimo na to veliko vprašanje, kakor tudi stalno gledamo na to, da se dvignejo cene naših kmetijskih pridelkov. Jaz sem poslanec naše lepe bele Ljubljane in zastopam torej veliko mesto. Človek bi dejal, da mi je predvsem dolžnost, brigati se za porabnika torej voditi politiko, da bosta moka in kruh čim cenejša in da dobi mesto vso hrano in vse kmetijske pridelke po možnosti zastonj, kajti tedaj bi mi lahko bili Ljubljčanani, moji volilci, najbolj hvaležni. Toda nihče, ki se zaveda svojih dolžnosti do države in naroda, ne more in ne sme voditi take politike.

Kmečkim in mestnim zastopnikom mora biti jasno: če propade kmečki stan, tudi nameščeneec, trgovec, obrtnik in delavec ne bodo imeli ničesar dobrega.

Če propade kmečki stan, potem lahko zapro tovarne svoja vrata. Od pametne in dobre kmečke politike, od dobrega gospodarskega položaja našega kmečkega ljudstva je odvisen blagor vseh stanov naše države. Pametna državna politika

mora stremiti za tem, da ostanejo cene kmetijskih pridelkov na višini, ki povrne pridelovalcu stroške pridelovanja in mu dá primeren zaslužek, da more skrbeti zase in za svojo družino.

Po tovarišu Hajdinjaku, ki v vašem imenu neprestano hodi od ministrstva do ministrstva, sem dobro obveščen o vaših posebnih razmerah, zlasti o škodi, ki jo je povzročila suša. Spoznavam potrebo, da se Prekmurju priskoči na pomoč, in obljubljam vam, da bom v tem pogledu z vso vnemo podprl vašo poslanca Hajdinjaka in Benka (Navdušeno vzklikanje: «Živel naš Kramer!»)

Svoječasno je vera imela v naši strankarski politiki veliko vlogo. Eni so rekli, da so za vero, o drugih pa so trdili, da so proti veri. Ni bilo dovolj, da si bil dober kristjan, nego si moral biti še vpisan v gotovo politično stranko, ako si hotel, da te niso proglasili za sovražnika vere. Nova državna politika tega vprašanja ne pozna.

V naši Jugoslaviji ni prostora za kake sovražnike vere.

Naša država v vsej svoji politiki ni s prstom mignila, da bi žalila ali škodo napravila veri, nego jo vedno odločno podpira.

Drugo enako vprašanje je tako zvano slovensko vprašanje. Hodijo med vas taki, ki pravijo, da so v nevarnosti naš slovenski jezik, naša kultura in naša šola ter da se bomo posrbili. Oni med nami, ki smo svoja otroška, mladeniška in dober del moških let preživeli pod tujim gospodarjem, se takim besedam smejemo, ker vemo, kake pravice sta naš jezik in naš narod imela pod Avstrijo in Madžarsko. Načelo državnega in narodnega edinstva nam je na kulturnem polju dalo, česar ne bi sicer nikdar imeli, prevsem tudi dobro organizirano slovensko šolstvo do najvišjega našega znanstvenega zavoda, do ljubljanske univerze. Če ne bi imeli velike in močne države, če ne bi narod v vseh krajih naše države čutil, da smo eno, mi ne bi korakali v isti vrsti z najbolj prosvetljenimi narodi sveta.

Kdor hoče ohraniti svoj slovenski jezik, svojo slovensko samobitnost, bo mogel to obvarovati samo, če pomaže, da se očuva naša velika narodna misel, naše državno in narodno edinstvo. Mi nočemo nazaj v hlapčevstvo, nego preko teh hudih časov, ki danes še ovirajo naš napredek, ki pa jih bomo vzdržali in boljše vzdržali kakor marsikatera druga država v Evropi, hočemo postati narod ponosnih, zadovoljnih,

gospodarsko zdravih, prosvetno naprednih Jugoslovenov in Slovencev.

Zato smo mi nosilci one velike vsedržavne politike, ki ima danes svoje predstavništvo v narodni skupščini in ki hoče — sledeč mislim vrhovnega poglavarja našega naroda, zaščitnika naše svobode, našega kralja, ki je prav tako dober Slovenec, kakor je dober Hrvat in Srb, ki je sin kmečkemu rodu — delati in se truditi ter najbolj požrtvovalno skrbeti, da se naš narod in naša država v treznem gospodarskem, socialnem in prosvetnem delu razvijeta v ponosno državo in v zadovoljen narod.

Drago mi je, da morem vam, zavednim volilcem, zavednim Slovincem in Jugoslovenom, zagotoviti, da na poti, na katero sta krenila naša državna in narodna politika po 6. januarju, na poti, ki drži skozi narodno skupščino, izvoljeno 8. novembra, ni nobenega prestopa.

Kdor danes dopoveduje, da se bodo zopet vrnili stari «zlati časi», ko smo smeli biti, kakor sem rekel, namesto brat bratu kakor volk volku, ta se kruto vara.

Ona velika stranka, katero zastopamo mi pred vami in katere vneti podporniki in pristaši ste vi, ta stranka je močno dovolj, da prevzame v naši državi nase odgovornost, pa tudi, da nosi na svojih ramah velik del državne moči. Vse pripovedke, da se bodo zopet vrnile stare stranke, so prazne marnje in pravljice onih, ki se ne morejo naučiti, da je prišel drug čas, kakor je bil nekdaj.

Zato vas prosim, da vi, ki želite dobro naši državi, predvsem pa samim sebi in svojemu krasnemu Prekmurju, vztrajate na poti, na katero ste krenili s svojim poslancom, in da ostanete borilci za veliko misel, katero zastopamo. Potem boste z vso pravico lahko zahtevali, da imej tudi država posebno skrb za naš obmejni prekmurski kraj. Bodite nam dobri zavezniki in sodelavci. Ako grémo vedrega duha, trezne pameti, topléga srca in resnično ljubeznijo do našega ljudstva in naše države v hudo borbo z gospodarsko nesrečo, ki nima svojega izvira pri nas, potem bodite prepričani, da bomo v skupnem naporu, in skupni ljubezni do domovine, kralja in naroda to borbo zmagovito izvojevali in da se bodo pričeli srečnejši časi za ves jugoslovenski narod, srečnejši in zadovoljnejši tudi za to našo drago prekmursko krajinu. Živeli!»

Večminutno odobravanje, ko je g. minister zaključil svoj govor, je pričalo, da je govoril poslušalcem do srea.

NARODNI POSLANEC G. DRAGOTIN PERKO, ki zastopa v narodni skupščini sosedno Prekmurje, je že star znanec Prekmurcev, saj je v letih 1918. in 1919. kot oficir vodil osvobodilne boje za Prekmurje. Zato je bil, ko se je oglasil k besedi, sprejet kot dober prijatelj s prisrčnimi pozdravi.

Obujajoč spomine na pretekle borbe za narodno osvobodjenje, je govornik pozval zborovalce, naj tudi v bodoče ostanejo zvesti svojemu jugoslovenskemu prepričanju in naj se trdno oklenejo nove vsedržavne stranke. Podčrtal je važno vlogo, ki jo imajo strankine krajevne organizacije, saj more narod samo preko svojih organizacij v resnici sodelovati v vodstvu javnih poslov in dajati navodila svojim poslancem.

SENATOR G. DR. PLOJ,

ki že od nekdanj dobro pozna prekmurske razmere, je govoril o posebnih potrebah in težnjah te lepe pokrajine. Omenil je, s kako požrtvovalno ljubeznijo se zavzema za svoj okraj domači narodni poslanec g. Hajdinjak. Glavni del svojega govora je posvetil vprašanju kmečkih dolgov.

NARODNI POSLANEC G. JOSIP BENKO,

ki zastopa v skupščini sosednji murskosoboški srez in je prikljubljen pri vsem prekmurskem prebivalstvu, je bil sprejet s prisrčnimi vzkliki. Rekel je: «Današnji veliki zbor bo mogočno odjeknil po vsej državi in bo to tako močen podudarek, da se bodo morale želje prekmurskega prebivalstva, ki stoji tako strnjeno za jugoslovensko državo in narodno misel, v bodoče vse bolj upoštevati.» Govornik je nato obširno govoril o gospodarskem položaju Prekmurja in je zlasti podčrtal težkoče, ki so nastale zaradi zastoja v izvozu živine, zaradi padca cen živini in kmečkim pridelkom in zaradi dolgotrajne suše, ki je uničila ves letošnji pridelek. Naglasil je potrebo nujne pomoči in dal zagotovilo, da bo s svoje strani z vsemi silami podprl prizadevanja poslanca g. Hajdinjaka.

Nato je v imenu banovinskega odbora JRKD pozdravil zborovalce tajnik banovinske organizacije g. dr. Zajec, ki je v svojem govoru podčrtal važnost organiziranega dela in dal zagotovilo, da bo banovinska organizacija še s posebno

Soteščan:

Skrivnost usode

(Povest.)

Mimo Samotnika je stopala Albina prav počasi. Starec se je grel zunaj na solnce. Odkar se je nastanil na Samoti, ga še ni videla tako od blizu. Zdaj ga bo prijela, kaj imata s Cirilo. Moral ji bo pojasniti.

«Dober dan! V senco, pa ne na solnce!» ga je nagovorila, ko si ga je prej natanko ogledala.

«Bog daj! Greje me, greje», je odvrnil, kakor da se je je ustrašil. Skriti se ji ni mogel, ker jo je prepozno zapazil.

«Nekaj bi se rada z vami pomenila.» Žena je stopila prav blizu njega.

Mož je uganil njeno željo. Vendar je počakal, da je nadaljevala: «Mojo hčer ste povabili, naj vas obiše v bolezn. Temu sicer ne nasprotujem; vedela pa bi rada, kaj ji boste razodeli...»

«Ali se bojite, da bi jo pohujšal?»

«Tega sicer ne mislim, vendar...»

«Bodite brez skrbi. To, kar bo izvedela, ji ne bo škodovalo...»

«Pa zakaj bi jaz ne smela tega izvedeti?» je nejevoljno godrnjala.

«Zdaj še ne, ji ni mogel ugoditi.

«Zakaj?» Ločnica ga ni umela.

«Zato, ker še ni napočila tista ura... Vsaka reč pride ob svojem času... Dan, ko vam bom mogel ustreči, je morda blizu...»

«Kar lahko zaupate hčeri, ne smete prikrivati njeni materi. Pod nobenim pogojem!»

«Prav gotovo imate isto pravico...»

«Pa mi je nočete priznati...»

«Ne morem... Nikar me ne silite...» Nato je vzdihnil po tihem: «Oh, srce mi bo izkravavelo!»

Žena se je užalostila. Rekla mu ni posebnega. Zakaj se mu je užalilo?

Videla je, da se ji hoče umakniti. «Kadar zbolim, tedaj me obiščite tudi vi», je govoril in lezel počasi proti vratom. «Pridite s hčerko... Takrat bom povedal obema...»

«Zakaj šele tedaj?» Stala je nepremično in čakala odgovora. Nikamor se ji ni mudilo.

«Tudi to boste takrat izvedeli...» To je izrekel in odšel v sobo. Obraz mu je izražal notranje bolečine.

Ločnica je odhajala prav počasi; semiptja je pogledala nazaj proti Samoti. Srce ji je utripalo z glasnimi udarci. Samotnik je zrl za njo skozi okno.

«Kdo je ta človek?» se je plaho vpraševala. Vso pot do Leskovja jo je spremljala njegova podoba. Ali ga ni nekoč že videla? Kdaj je že neki čula slične glasove?

Pa si ni mogla prav domisliti. «Ako bi ne imel brk in brade, bi dejala, da je on...» je prišla naposled do zaključka. «Podobna je bila tudi njegova beseda...» Kar stresla se je, ko je izrekla končno obsodbo.

«Morda pa je njegov brat ali sorodnik?» S svojim mnenjem pa zopet ni bila zadovoljna. Brata ji ni Stane, njen pokojni mož, nikoli omenil. Tudi s sorodniki se ni ukvarjal; pri njih ni iskal pomoči niti v največji potrebi. Rajši se je obrnil na popolnoma tuje osebe. Prijatelj je poznal, ker ga tudi prijatelji v nesreči niso poznali. Že od daleč se mu je vsak izognil, čim je obubožal.

Albina je bila čedalje bolj nemirna. Skrivnosti, katere ji je prikrival neznanec, ni mogla izvedeti. Tukaj je stala kakor pred zaprtimi vrati. Ako bi mogla izvedeti vsaj ime neznanega sosedu, tedaj bi morda le našla kako zvezo med njim in pokojnim možem. Vsaj približno bi lahko sklejala in presodila. Brez imena pa ni mogla ničesar dognati.

Ostalo ji je samo še upanje v kakšno nepričakovano naključje. V ta namen je romala na razna božja pota. «Človek ima toliko potreb», je nekoč omenila svojemu možu. Izkušala ga je, ali so mu morda znane njene zadeve. Kar ohladilo se ji je, ko ji je rekel: «Pa še zame pomoli na svetem kraju.»

Ljudje so začeli naposled nekaj šušljati. Temu in onemu ni bilo prav, zakaj se Samotnik z Ločnikovo Cirilo tako rad razgovarja. Opazili so, da jo čaka nalašč ob cesti. Slišali so celo, da ji je rekel nekoč: «Moja hčerka, pa kmalu se zopet oglasi!» Vselej je gledal za njo, dokler ni izginila za ovinkom. Tedaj je navadno vzdihnil ter si otrl solzo.

skrbjo upoštevala vse predloge in želje iz Prekmurja.

Za njim je pozdravil zborovalce notar gospod Koder, predsednik murskosoboške sreske organizacije; naglašal je, da se Prekmurci v polni meri zavedajo, da žive na meji, pozivajo pa tudi vse odločilne činitelje, da to upoštevajo. Najbolji čuvar državne meje je zadovoljstvo ljudstva.

Tajnik sreske organizacije za dolnjelendavski srez učitelj g. Izidor Horvat je v daljšem govoru obrazložil želje in potrebe prekmurskega prebivalstva, predvsem dolnjelendavskega sreza.

NARODNI POSLANEC G. ANTON HAJDINJAK, priljubljeni domači poslanec, sprejet s prisrčnimi pozdravi, se je zahvalil zborovalcem, da so se v tako ogromnem številu odzvali pozivu, ter jih prosil, naj s složnim delom delajo na to, da bo organizacija stranke še bolj napredovala, tako da ne bo nobenega Prekmurca, ki ne bi bil v njenih vrstah. V svojih nadaljnjih izvajanjih je omenil delo, ki ga je že napravil za omiljenje hudih gospodarskih skrbi, zlasti pa glede preskrbe krme za živino. Svoj govor je zaključil z zagotovilom, da bo tudi v bodoče, podpiran od vseh poslanskih tovarišev, senatorjev in ministrov, posvetil vse svoje moči napredku in razvoju Prekmurja. Svoj govor je zaključil z vzklikom: «Živel kralj! Živela Jugoslavija! Živel naš minister dr. Kramer.

PO SHODU

so kmetje iz Prekmurja obkolili ministra gosp. dr. Kramerja, ki jim je v domačem razgovoru odgovarjal na razna vprašanja in pojasnjeval razna vprašanja, ki so na dnevnem redu. Preprosti kmečki ljudje so se čudili, kako dobro pozna g. minister vse njihove križe in težave in kako zna v vsaki reči s primernim nasvetom olajšati skrbi.

Ob 14. je bilo prirejeno v dvorani hotela «Pri kroni» skupno kosilo, ki so se ga poleg gostov udeležili člani sreskega odbora, odposlanci posameznih krajevnih organizacij in raznih društev, ki so sodelovala pri dopoldanskem sprejemu in pripravah za to veliko manifestacijsko zborovanje. Pri tej priliki je izročil sreski načelnik g. dr. Trstenjak dolgoletnemu borcu za prosvetni in gospodarski napredek Prekmurja, gosp. dr. Janku Pikušu, odlikovanje reda jugoslovenske krone IV. stopnje.

Med številnimi govorniki, ki so povzeli besedo med obedom, je izpregovoril tudi dolnje-

Njegovo prijazno vedenje si je vsakdo po svoje razlagal. Beseda je dala besedo, pa je vedela vsa okolica, da se med tujcem in Cirilo plete poročni venec. O tem so nekateri še dvomili, drugi pa so kar verjeli in zbijali šale.

Tisti, ki so dvomili, so besedili: «Iz tega ne bo nič. Med njuno starostjo je preveč razlike. Razen tega pa še nihče ne ve, kdo je in odkod je prišel. Ločnik ne bo nikdar dovolil...»

Oni pa, ki so verjeli, so zabavljali: «Dedec ima denarja ko črepinj in svojo hišo... Tudi njena mati je vzela tujca, ki ji je napravil doto... Dekle je iz njenega gnezda...»

Nekateri pa so odobraval: «Cirila ima prav... Starec se bo kmalu poravnal... Hiša bo pa le ostala...»

Take in enake govorice Ločniku niso prišle na ušesa. Mož je bil preresen za prazne marnje. Najrajši se je pogovarjal o kmetijstvu. Albina pa je imela svoje znanke kakor mnoge stare ženice. Te so ji mnogo, mnogo natvezle.

K Ločniku je zahajala med drugimi tudi branjevka Jegulja. Tako so ji rekli zato, ker se je plazila potuhnjeno kakor kača. Nekoč je prišla skrivnostno kakor prikazen. Ločnik in Cirila sta bila na polju.

«Ali si sama?» je nagovorila gospodinja in gledala zvedavo krog sebe. Babnica je bila vesela, ker je prišla ob pravem času. Sedla je na prag in nadaljevala zgovorno: «Pravijo, da se boste ženili... Kje pa imate nevesto? Ne vem, ali bi ji čestitala ali bi jo pomilovala?»

lendavski katehet g. Vrbanjšek, ki je med drugim dejal: «Držim se besed, ki so zapisane v svetem pismu: Dajte Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega. To je tudi naše geslo. Bogu in cerkvi, kar je njunega, zunaj cerkve pa svoje duševne in telesne sile za službo narodu

in domovini. Nikdar nisem bil politik, toda bil sem vedno narodni delavec. To sem in ostanem tudi v naprej.»

Besede priljubljenega duhovnika so bile sprejete z velikim odobravanjem. Govorili so nato še razni zastopniki, po večini preprosti prek-

Albina je o vsem tem že nekaj slišala, zato je dejala: «Eh, beži, beži! Kdo pa je naredil slona iz komarja?»

«Kdo?» Jegulja jo je nejevoljno pogledala. «Vrabci že čivkajo na strehi.»

«Bodi vendar pametna. Prvič ni res in drugič ni mogoče. Kdo neki širi tako neumnost? Kje si jo pobrala?»

«Pravili so mi. Grešnika ne smemo imenovati, kadar govorimo o grehu. Vendar pa naj bo tako ali tako — ne bilo bi napaka...»

«Franca, tak daj si dopovedati.» Albina je bila že nejevoljna.

Jegulja se ni zmenila ter je modrovala: «Samotnik je menda neki silno bogat. Nihče ne ve, koliko ima denarja...»

«Seveda, kdo bi vedel, ako ga niti ne poznamo...»

Zenišče se ni dalo motiti. Dejalo je važno: «Samotnik z ljudmi res ne občuje, za Cirilo pa se zelo rad ozira. In to mora nekaj pomeniti...»

Albina jo je zavrnila pol resno in pol v šali: «Na vsem tem je prav toliko resnice, kakor če bi trdili: Jegulja in Samotnik se bosta poročila...»

Branjevka se je prisiljeno nasmejala. Takih ugovorov ni mogla trpeti. Drugod so ji nastavljali ušesa. Nihče je ni vprašal kako ali zakaj — tukaj pa taka upornost. Zato jo je zgrabila nejevolja. Rekla ji je vsa užaljena: «Albina, iz revežev se ni treba norčevati.»

SCHICHTOV

RADION

pere sam

in
hitrejšše

in-
belejšše

in preprosto
kakor **A-B-C**

RAZTOPI
Radion v mrzli
vodi

KUHAJ
v raztopini perilo
20-30 minut

IZPIRAJ
perilo najprej v gorki,
potem v mrzli vodi

JR 10-32

«Meni ni treba tega očitati». Tudi Ločnico je vznejevoljilo.

Jegulja je nejevoljno zasmrčala. «No, pa pojdem», je hotela oditi.

Gospodinja je bilo žal, ker se je tako nerodno izrazila. Zenica je bila silno zamerljiva. Maščevala bi se bila s tem, da bi jo bila razvpila kot hudobno žensko. «Zato se je pa mož utopil», tako jo bo vsakomur posebej očrnila.

To je morala preprečiti s pohlevno besedo. Brž je stopila k omari ter ji urezala velik kos kruha. Babnica je vsa pomirjena nastavila košaro, kamor je devala vse, kar ji je kdo podaril.

«Kaj imaš pa tukaj?» Albina je zapazila v njeni košari umazan listič — prazen ovitek od nekega pisma.

Jegulja je bila varčna in pohlepna zenica. Vse, kar je našla na poti, je pobrala in spravila v košaro. Vaški hudomušniki so ji nalašč polagali na cesto stare žeblje, škatle in drugo ropotijo. Zenica je vsako reč skrbno shranila.

Tisti ovitek je našla na cesti pred Samotnikovo hišo. Pobrala ga je, ker je potrebovala papir za zavijanje semena, ki ga je prodajala in kupovala. Izgubil ga ni nihče drugi kakor Samotnik. Naslov, ki je bil označen na ovitku, se je glasil: «Stanislav Stopnik, hišar, p. Leskovje.»

Albini je puhnila v glavo silna vročina. Nato jo je streslo kakor ob mrazu pozimi. Zardela je in obledela. Izpregovorila ni nobene besede. Branjevka ni opazila njene izpremembe, ko je odhajala s košaro.

murski ljudje, ki so delno v domačem narečju, delno pa v najlepši slovenski ponovili zaobljubo zvestobe Jugoslaviji in jugoslovenski misli. Minister g. dr. Kramer se je ob koncu v daljšem govoru zahvalil ne samo za sprejem, ki so mu

ga priredili, marveč še mnogo bolj za ta novi dokaz narodne zavesti našega Prekmurja, ki daje jamstvo, da bo Prekmurje vselej močan in neporušljiv steber v naši veliki skupni in srečni jugoslovenski domovini.

Hude so težave in skrbi našega obrtništva

Ob prav lepi udeležbi se je vršil v nedeljo dopoldne v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev in ljubljani zbor obrtnikov iz dravske banovine in obravnaval številne težave obrtniškega stanu. Zbor je otvoril g. Josip Rebek iz Ljubljane. Po volitvah zborovalnega predsedstva, pri katerih je bil g. Josip Rebek izvoljen za predsednika, je pozdravil zborovalce za bansko upravo g. dr. Marja in zagotavljal obrtnikom vso pomoč banske uprave. V imenu Zbornice za TOI je pozdravil zbor njen predsednik g. Jelačin, ki je priporočal vzajemnost vseh gospodarskih krogov, in izvajal, da je tudi industrija dolžna podpirati ta stan, saj se je razvila in izšla iz njega.

Sledilo je poročilo g. Filipa Pristoua iz Ljubljane o zaščiti obrtniških pravic in o boju proti šušmarstvu. Kljub zakonodaji, ki naj ščiti obrtnika, je mnogo pritožb, da je zaščita obrtnika nezadostna. Zlasti boj proti šušmarstvu ni vedno uspešen. Potrebno bi bilo, da se kazni za šušmarje poostre in da se uvede proti njim zaplemba orodja.

O položaju podeželskega obrtništva je govoril g. Josip Lenarčič iz Ponikev pri Velikih Laščah. Navajal je, da je večina obrtništva na deželi kmečkemu rodu in da je za kmetom obrtnik drugi steber države, vendar se posveča podeželskemu malemu obrtniku premalo skrbi. Govoril je dalje o prehudih davkih, o šušmarstvu, ki izpodjeda obrtništvo korenine, in zavračal zagovornike šušmarjev.

O posameznih obrtnih strokah so podali poročila: za čevljarstvo g. Krajcer, za krojaško g. Šabeder, za kovaško tudi g. Krajcer, ker je bil zastopnik kovaške obrti g. Verzelj odsoten, za sodarsko g. Golčer, za fotografsko g. Hibšer, za kolarsko g. Pfeifer, za mesarsko g. Dimnik, za pekovo g. Šorli, za tesarsko g. Pečar in za zidarsko g. Hlebš.

V imenu banovinske organizacije JRKD je prisrčno pozdravil zborovalce g. dr. Pavle Pestotnik in poudaril, da kaže današnji zbor, kako lepo je organiziran obrtniški stan. Čestital je obrt-

ništvu na tem uspehu in mu želel še večjega napredka. Nato se je dotaknil sedanje velike gospodarske borbe, ko država in vsi drugi činitelji skušajo najti izhod iz hudih gospodarskih težav. Naposled je pozval obrtnike, naj strnejo svoje vrste in naj bodo složni v svoji stanovski organizaciji. Gotovo so hudi časi, vendar ne smemo izgubiti veselja do dela. V imenu župana gosp. dr. Puca je pozdravil zbor g. Lombar, nato pa je prečital g. Rebek vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Aleksandru in pozdravne brzojavke ministrom gg. dr. Kramerju, Mohoriču in Puclju.

Poročilo o stanovskem tisku je podal g. Fran Igljč in pozival obrtnike, da se tesneje oklenejo svojega glasila «Obrtniškega vestnika», ki se bo izogibalo vseh neplodnih prerakanj, ki bi družstvu škodovala. Če bodo imeli obrtniki dobro glasilo, se bo tudi bolj upošteval glas obrtniškega stanu.

O zaščiti domačega dela je govoril g. Matko Malovič iz Novega mesta in navajal točke obrtnega zakona, ki določajo, da morajo država in samoupravna telesa za svoje potrebe naročiti domače proizvode in večje dobave razdeliti na več ponudnikov, s čimer je omogočeno, da pride tudi mali obrtnik do teh del. Vse to pa naj bi veljalo sploh za vse javne ustanove, tako za Pokojninski zavod, za OUZD itd. Naposled je izvajal, da bi se morala vršiti zaščita domače obrti s pravilno trgovinsko, odnosno carinsko politiko.

O kreditni pomoči obrtniku in o obrtniškem gospodarskem združenstvu je poročal g. Ivan Rebek iz Celja, ki je med drugim dejal: Če pogledamo naše slovensko združenstvo, moremo ugotoviti, da je to našega kmeta otelo iz rok oderuhov. Položaj obrtnika ni boljši od položaja kmeta, v mnogih primerih še slabši. Obrtnike težijo velika brezposelnost, pomanjkanje stalnega imetja in vedno naraščajoče davkatve. Klic po cenem kreditu je tudi pri obrtniku vsak dan močnejši. Naša država je v svesti si velike dolžnosti, ki jo ima nasproti obrtništvu, ustanovila za obrtnike pred leti Obrtno banko, d. d. v Beogradu. Ta pa je delniška družba in ustroj delni-

ških družb je tak, da stremi za velikim zaslužkom. Danes znašajo obresti te banke za posojiljen-alce 11 odstotkov. Obrtništvo s to banko ne more biti zadovoljno. Poročevalec je pozival zborovalce, naj se zbudijo iz mrtvila in začnejo misliti na ustanavljanje lastnih obrtniških kreditnih zadrug.

O socialnem zavarovanju je podal poročilo g. Fran Bureš iz Maribora in izvajal, da se obrtništvo ne bori proti socialnemu zavarovanju, pač pa proti previsokim socialnim dajatvam. Do skrajnosti izvedena centralizacija delavskega zavarovanja otežuje in podražuje upravo. Potreben bi bil nov zakon, po katerem bi se organizacija zavarovanja decentralizirala. Okrožni uradi naj postanejo samostojni nosilci vseh panog zavarovanja v banovini. Osrednji urad v Zagrebu naj bi se uknil. Nadalje se je dotaknil zavarovanja samostojnih mojstrov in izrazil potrebo, da se obvezno zavarovanje, ki je določeno v novem obrtnem zakonu, čimprej izvede. Ustanovijo naj se za mojstrsko zavarovanje samostojni zavodi, katere naj upravljajo sami mojstri. V zakonu je določeno, naj se uvede zavarovanje hkratu za bolezen, onemoglost, starost, smrt in proti nezgodam, vendar naj bi se najprej izvedlo le bolniško zavarovanje in ko bi bilo to organizirano, šele postopno druge panoge. Za uvrstitvev posameznih mojstrov pri zavarovanju naj se uvedejo trije razredi. O uvrstitvi naj odloča posamezni mojster sam.

Naposled je poročal o važnih vprašanjih obrtne politike g. Josip Rebek. Dotaknil se je davčne obremenitve obrtnika in zahteval, naj bo porazdelitev bremen pravična in tudi v skladu s tem, koliko obrtnik zmore v svojem hudem gospodarskem položaju. Obrtniku se naj zagotovi potreben eksistenčni minimum, do katerega mora biti prost vsakega obdavčenja. Davkoplečevalci, katerih dohodki za odmero pridobnine niso ocenjeni preko 20.000 Din, naj se oprostijo dopolnilnega davka. Stavil je še druge zahteve, ki se nanašajo na davke. Zlasti pa je zahteval, da se v bodoče opusti rubež in obrtniškega inventarja, ki ni neobhodno potreben za obrat. Nadalje je izvajal, da bi napenjanje davčnega vijaka pomenilo še večje razpasenje šušmarstva. Glede zaščite kmeta je ugotovil, da ta zakon ni prinesel kmetom skoro nikakih koristi, pač pa je povzročil ogromno škodo obrtništvu. Vzporedno z razdolžitvijo kmetov naj se pokrene tudi vprašanje razdolžitve obrtnikov. Naposled je raz-

Doma je poiskala Ločnica najbolj skrit kotiček, kjer se je zatopila v skrivnost usode. Prav za prav bi bila morala oditi na polje, a ni bila sposobna za nobeno delo. Noge so ji bile trudne, roke pa težke in okorne. Njene misli so bile plahe kakor ptice pred bližajočo se nevihto...

«Stanislav Stopnik...» je ponavljala tiho v svojem srcu. «On, ki si je vzel življenje, je tukaj... Ustal je iz hladnega groba... To je tista skrivnost, katero hoče razodeti svojemu otroku...»

Zopet je ponovila njegovo ime in nadaljevala: «Zadnjič sem ga spoznala po besedi in vedenju... Nisem se motila. Seveda se je postaral in opešal. Mnogo je moral pretrpeti.»

«Pa čemu odlaša?» si je belila glavo. «Zakaj se zatajuje? Povedal naj bi dekletu, da je njen oče, in meni, da sem njegova žena, kateri je povzročil toliko žalosti in groze.»

Ob zadnji besedi je zatrepetala po vsem telesu. Kaj poredi Ciril, ki je osrečil zapuščeno vdovo? Kako močna je bila njegova ljubezen! Vse ji je odpustil in pozabil; nikdar ji ni omenil minilnih časov. Zdaj pa bo stopil predenj on, ki ga ni nikdar poznal, ter bo razdril njuno zakonsko srečo. Ljudje bodo obračali jezike. Koliko bo sramote!

«Moj Bog! Kaj naj storim?» se je zvijala v strahu in skrbi. «Ali naj povem Cirilu, kdo je neznanec, ki prebiva na Samoti? Ali naj pokazem hčeri njenega očeta?»

Čutila je, kako hudo ji bo to storiti. Toda še težje ji bo molčati in čakati usodnega razkritja. Vest ji bo očitala zakonsko nezvestobo. Storila je velik greh, za katerega se bo morala že na tem svetu pokoriti.

Vprašala se je, kakšnega greha je prav za prav kriva in katera zapoved ga prepoveduje. Ali se je prenaglila ali zaletela? Priče so vendar izpovedale, da je Stane odšel v smeri proti reki. Nihče ga ni videl, ko se je pognal z obrežja med valove. Našli pa so njegovo čepico in zavitek s perilom. Zakaj jo je tako nezmiselno prevaral? Njegova krivda je; zaradi tega je ne more nihče obsoditi.

O veljavnosti prvega ali drugega zakona Albina ni mogla pravilno sklepati. O takih kočljivih zadevah ni bila poučena. Toda kam naj se obrne, da bi hitro izvedela? Kdo ji bo vse to prav razložil in molčal obenem? Kako naj prepreči pohujšanje in sramoto?

Zatekla se je k svojemu spovedniku. Tam, kjer izginjajo zmore in slaba dejanja kakor težki kamni v morje pozabljenja, si je poiskala utehe in nasveta. Prosila je Boga, naj ji razkrije skrivnost usode. Poslušal jo je njegov namestnik. Ko mu je razložila vse, kar jo je težilo, je odšla potolažena iz cerkve. Odložila je mučno breme.

Odslej se je ravnala tako, kakor ji je bilo svetovano. Čakala je vdano in mirno, kdaj se bo dvignila zavesa. Vesti se je morala tako, da ni vzbujala pozornosti. Z neprevidnim poizvedovanjem bi pospešila le razkritje. Ako je Samotnik

res njen prvi zakonski mož, tedaj je mogoče, da bo na tihem le spoznal svojo krivdo ter ji prizanesel. Ali pa se sploh ne imenuje tako, kakor je videla zapisano na ovitku. Kdo ve, odkod je zanesel veter tisti papir in komu je bil namenjen? Na svetu je mnogo ljudi z enakimi imeni.

Tako ji je bilo rečeno ob studencu milosti v spovednici. Zato ni smela o tem dvomiti. Včasih pa se jo je vzlic temu polotila tiha žalost. Tedaj je pričela mlo jokati. Tihe solze so ji razorale velo lice, lasje so ji vedno siveli. Hrbet ji je bil vsak dan bolj upognjen.

S strahom je opazoval Ločnik njeno izpremembo. Silil jo je, naj gre k zdravniku, pa ga ni poslušala. Tudi prošnje njenih otrok je niso genile. «Saj nisem bolna», jim je zatrjevala. «Starosti pa itak ne prepreči nobeno zdravlilo.»

Prav tako naglo je hiral in pešal tudi neznanec na Samoti. Hodil je le še sključen ob palici ter se zravnaval, kadar se je pri kom ustavil. Noge je že kar vlekel za seboj. «Mož ne bo več dolgo trave tlačil...» Tako so menili sosedje in niso se motili.

Nekega jutra ga ni bilo več na solnce. Ostal je v postelji in kašljal, da se je čulo na cesto. Ljudje so ga kmalu pogrešili; vedeli so, da zaradi oslabelosti ni mogel od doma. Branjevka Jegulja ni mogla strpeti, da bi se pri njem ne oglasila. Vprašala ga je, ali kaj potrebuje.

(Dalje prihodnjič.)

pravljala o najvišji stanovski korporaciji v dravski banovini, to je o Zbornici za trgovino, obrt in industrijo. Slovensko obrtništvo je na stališču, da bodi v gospodarski zbornici popolna enakopravnost obrti s trgovino in industrijo. Prav tako mora imeti obrt pravico samoodločbe v rečeh, ki se tičejo samo obrtniškega stanu, in pravico enakopravnega soodločevanja pri rečeh, ki se tičejo splošnega gospodarstva. Vprašanje skupne ali ločenih zbornic je za obrtništvo dravske banovine odločeno. Za skupno zbornico je glasovalo 118 zadrug, a za ločene zbornice samo 12.

Po krajši debati je g. Dolinšek iz Hrastnika prečital resolucije, ki so bile z manjšimi izpremembami soglasno sprejete in ki vsebujejo v glavnem:

1.) Neopravičeno izvrševanje obrti se z dosedanjimi ukrepi oblastev ni dalo omejiti in je potrebno, da se v zakonu določi zaplemba orodja, da se kazni poostrijo in da se uvede kaznovanje tudi onih, ki dajejo delo neupravičenemu obrtniku. Kaznilniško delo naj ne bo za javnost in vzgoja obrtniškega naraščaja v kaznilnicah naj se ukine.

2.) Velika važnost podeželskega obrtnika v našem gospodarstvu, osobito v zvezi z ureditvijo vprašanja kmečkega stanu in preskrbe kmečkega naraščaja, ki ne dobiva kruha na domači zemlji, nujno zahteva, da se temu obrtniku posveča posebna pažnja in nudi pomoč. Predvsem je potrebna olajšava davčnih bremen in socialnih dajatev, v zakonodaji o pospeševanju kmetijstva in razdolžitvi kmeta pa je treba moratorij popolnoma ukiniti. Pospeševati je tehnično izpopolnitev podeželskega obrtnika in organizacijo njegove proizvodnje, blagovne nabave in prodaje, osobito v zvezi s preskrbo cenene kredita.

3.) Obrtna zakonodaja naj se izpopolni v smislu predlogov, ki so vsebovani v poročilih, osobito pa v smislu predlogov, ki so jih stavile obrtniške organizacije na raznih zborih.

4.) Zaščita domače obrti v duhu obrtnega zakona se naj tudi v praksi tako izvede, da bo obrtništvo in zlasti malemu obrtništvu omogočeno dobivati dela za državo in samoupravne kakor tudi vse javne ustanove. V ta namen naj se dopolni zakon o državnem računovodstvu ter se določi posebno za malega obrtnika nižja kavicija, katere vračanje naj se uredi tako, da se bo mogoče malemu obrtniku udeleževati tudi onih licitacij, ki se vrše v krajših časovnih razdobjih

druga za drugo. Država naj gleda dalje, da se uvoz obrtniških izdelkov, ki se izdelujejo doma, onemogoči in če treba sploh prepove.

5.) Vsa dela državnih in javnih ali samoupravnih ustanov naj bi se oddajala le v izvršitev obrtništva na ozemlju dotične banske uprave.

6.) Na zboru zastopane organizacije naj delujejo na to, da se čimbolj poživi zanimanje za kreditno in gospodarsko združništvo. Pri tem naj se strogo pazi na to, da se v gospodarsko združnično organizacijo uvede strokovnjaško, vestno in previdno delo ter da se med združniki okrepi zavest skupnosti.

7.) Stanovskemu tisku je treba posvečati večjo pažnjo. Skrbeti je, da se «Obrtni vestnik», glasilo zakonitih obrtniških organizacij dravske banovine, čim bolj razširi in deluje za pravice obrtniškega stanu.

8.) Obrtništvo je z dajatvami za delavsko zavarovanje preobčutno obremenjeno. Zahtevamo, da se preosnuje socialna zakonodaja. Z novim zakonom naj se organizacija zavarovanja decentralizira. Okrožni uradi naj postanejo samostojni nosilci vseh panog delavskega zavarovanja, osrednji urad v Zagrebu pa naj se ukine. Vsi upravni posli se morajo poenostaviti in s tem poceniti.

9.) Obvezno zavarovanje obrtnikov za vse primere se mora čim prej izvesti. Zavarovanje naj obsega področje ene banovine in naj bo naslonjeno na zakonite obrtniške organizacije. Samo v samostojni in neodvisni upravi v rokah obrtnikov vidimo jamstvo za uspešen razvoj našega zavarovanja. Država naj v početku finančno pomaga temu zavarovanju.

10.) V davčnem pogledu so zahteve zborovalcev nastopne:

a) davkopllačevalci, katerih dohodki za odmero pridobnine niso ocenjeni preko 20.000 dinarjev, naj se oprostitjo dopolnilnega davka.

b) Uvrstitvev malih obratov, ki plačujejo šestodstotno pridobnino, v III. kategorijo, v kateri znaša davek štiri odstotke.

c) Hiše obrtnikov na deželi, ki naj bi bili oproščeni dopolnilnega davka, naj se oprostitjo tudi zgradarine.

d) Pri predpisovanju pridobnine obrtnikom naj se v izdatnejši meri upoštevajo sedanje hude prilike za obrtništvo in predpis naj se prilagodi zmanjšani plačilni zmoglosti davkopllačevalca.

e) Prisilno izterjevanje davčnih zaostankov je strogo. V zakonu določeni odlog plačila v upravičenih primerih se praktično ne dovoljuje več,

dasi bi prav v sedanjih hudih časih bilo umestno individualno obravnavanje prošenj, ki se vlagajo. Posebno zahtevamo, da se v bodoče opustijo ru-beži orodja in obrtniškega inventarja, ker je proti predpisom.

f) Izkuša naj se čim prej uvesti v zakonu določeno pavšaliranje pridobninskega davka.

11.) Obrtnemu naraščaju in njegovi vzgoji in pa tudi strokovni izpopolnitvi samostojnega obrtništva je posvetiti posebno pažnjo. Uvesti je v obrtne nadaljevalne šole po možnosti tudi pouk za mojstre ter čim prej urediti pocenen pedagoški tečaj za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah.

12.) Vprašanju preosnove obrtniških udruženj je posvečati posebno pažnjo ter pri njega rešitvi upoštevati potrebe obrtništva kot celote. Ozirati se je pa tudi na izredne potrebe podeželskega obrtništva.

13.) Odobrava se stremljenje Zbornice za TOI v Ljubljani, da se čim prej pripomore do ustanovitve rednih okrožnih odborov s tem, da so se ustanovili pripravljalni okrožni odbori, ki so danes edina zakonita vez med obrtniškiimi organizacijskimi edinicami in zbornico in oblastvi.

14.) Zbor zavzema stališče, da je vprašanje zbornic rešeno v smislu sklepov obrtniških za-

Gustav Strniša:

Greh in pokora

Žegnanje.

Vas Krtnina praznuje žegnanje.

Iz nizkega, strovo ometanega zvonika vihra zastava. Pod njo, na sivem podstavku stoji kameniti kipec patrona svetega Boštjana. Okrašen je s šopom trave, sršeče iz razpok okoli prizidka. Strma streha je pokrita z novo, zeleno, loščasto opeko, ki odbija solnčne žarke. Cerkevica čepi udobno sredi poljā. Zvonovi praznično potrkavajo. V linah se zabavajo mladi zvonarji. Debeloglav fant se je zagledal v nižavo, kjer se gneta ljudje na domači veselici. Golorok dolgin je prešerno zajezdil spodnji tram široke oknice. Z rokami maha znancem pod seboj. Z gornjim delom telesa se nagiba venkaj. Držijo niha po udarcih zvonov. Zdaj, zdaj se bo zagnal v nemirne valove trave in splaval med množico.

Travniki je prostran, poln cvetja in zelenja, ki vabi kmete v prijazno naročje narave.

Vaščani se stiskajo po ozkih klopeh. Otroci se zadovoljno igrajo in valjajo po travi.

Fantje in dekleta plešejo na lesenem odru. Bovški godej sede udobno v kotu in svirajo. Lica se jim smešno napihujejo. Harmonikar se v pasu ziblje. Harmoniko razteguje, da iztresa vesele, voskočne glasove. Tovariši ga spremljajo s pihali.

Godba utihne.

Svirarči se hlastno zalivajo s pivom. Spet se prično napanjati.

Proti vasi prehaja travnik v sadovnjak. V njem se košatijo drevesa, polna sadja. Zoreča, živo rdeča jabolka vabijo oči. Modre slive se srnežljivo skrivajo za drhteče liste. Vetrce jih brezobzirno razmika in kaže bogastvo polnih vej.

V senci drevja se pomenkujejo mlade matere. Z otroki v naročju opazujejo vrvež.

Krepka kmetica z dojencom na prsni se je naslonila na široko jablan. Otrok se smehlja zrelemu sadju. Nemirno steguje kvišku zalite ročice.

Mati stoji nepremično. Glava ji mirno sloni ob deblu. Prisluskuje, kar šepče plodna mamka jablan, ki dviga nad njo svoje vejaste roke.

Zemljakom se je pridružila drobna kočarica Jeranka. Prepeličje neznatna čepi med kmečkimi grčami.

Ko pristopi veljak Peter Zalar, se starka zgane. Mož prisede. Pokliče mero vina.

Zarjavel, podolgovat obraz ženice oživi. Gubice vztrepetajo. Pogled temnih oči švigne po navzočnih. Njene žuljaste roke živahno zamahnejo, ko izpregovori:

«Kaj mar vam, zemljakom! Vsega imate dovolj! Tale Peter se vedno baha s svojimi zemljišči. Že njegov mesnati podbradek razodeva napuh, pravi nekrščanski napuh, da vestel!»

Kmetje se spogledajo. Zalar zagodrnja.

Jeranka goitne požirek vina. Že nadaljuje: «Vedno se hvališ, da imaš, ker si delal! Vsi zemljaki delate. Saj morate! Že zemlja sama,

vaša domača gruda, vas sili k delu. E, pa tudi mi delamo, čeprav često obdelujemo tujo zemljo! Pa kako delamo! Primožila sem se na bajto. Z rajnkim sva garala. Da bi se laže izmuzala revščini, sva tlačanila tudi zemljakom. Posestvo je raslo. Prekvašeno z znojem in krvavimi žulji se je počasi večalo. Moj stari je poskusil srečo v Ameriki. Prinesel je dolarje. Postati sva hotela zemljaka. Za tem sva kopnela vse življenje. Najprej sva predelala in popravila hišo. Postavila sva nov skedenj. Segel je med nas hudič požigalec. Vse je šlo po zlu! Kako je gorelo! Kakor bi bil vrag les polil z oljem. Tudi v meni se je vnel požar. Zgalo me je. Ščipalo z razbeljenimi kleščami srce. Lani je še voda nagajala. Hotela nas je kar zaliti baš mesec prej, preden je moj izgarani siromak legel in umrl za pljučnico. Naša bajta stoji na močvirju. Kadar je povodenj, sili voda vanjo. Kljub vsemu smo se izmotali. Ostali smo pa samo bajtarji. Nikoli ne bom mogla nositi glave pokoncu kakor ti, Zalar.»

«Kaj me ujeđaš? Ali sem kaj rekel? Sama si pričela!»

«Sem! Menda veš, zakaj. Pred pričami, na vsa usta ti povem: Bojim se za svojo Rotijo. S tvojim Štefanom se kaj rada vidita, a iz te moke menda ne bo peke, kajne? Ti, oče, ne boš dovolil! Ne bo ti všeč, da bi prišla v hišo skromna nevesta z beraško turščično pogačo. Povem ti pa: če jo fant vzame, je prav. Po moji smrti dobija vse. V zakon pa deklet ne bo ničesar nosilo. Ne maram raniti teh nekaj dlani zemlje in je trgati

Kakor slonovina bele in lepe zobe dobite, če uporabljate dobre zobne paste Chlorodont. Poskus Vas bo prepričal. Tuba 8 Din.

drug, od katerih se je svobodno izjavilo 118 za skupno in le 12 za ločene zbornice.

15.) Sklicateljem tega zborovanja in delavcem v teh organizacijah izreka zbor polno zaupanje za njihovo dosedanje delo ter jih pooblašča, da izvrše sklepe današnjega zbora.

* * *

Istočasno je bil v Unionu v Ljubljani drugi obrtniški shod, sklican od Jugoslovenskega obrtniškega društva. Tudi to zborovanje je bilo zelo dobro obiskano. Otvoril ga je predsednik Jugoslovenskega obrtniškega društva g. Pičman. Na njegov predlog so bile poslani Nj. Vel. kralju Aleksandru vdanostna, predsedniku vlade g. dr. Srškiću in ministru za trgovino in industrijo g. Mohoriću pa pozdravni brzojavki. V svojih nadaljnjih izvajanjih je predsednik poudarjal, da je namen shoda v prvi vrsti, boriti se za koristi slovenskega obrtništva, ki si želi lastno neodvisno zbornico.

Za gosp. Pičmanom je povzel besedo komisar banske uprave gosp. Sink, ki je izjavil da banska uprava posveča veliko pozornost obrtniškim stremljenjem in da bo tudi v bodoče z vsemi močmi podpirala obrtniški stan.

Predsednik Zveze hrvatskih obrtnikov g. Ramušćak je pozdravil zborovalce v imenu hrvatskega obrtništva. V svojih izvajanjih je med drugim poudarjal, da bo mogoče boljše bodočnost obrtniškega položaja doseči le, ako se obrtniki po vsej državi osamosvojijo in stvorijo enotno, složno falango vsega jugoslovenskega obrtništva. Vsi obrtniki v državi se morajo združiti ne glede na plemensko in versko pripadnost. Današnji shod je lepa in razveseljiva manifestacija sloge in tovarištva vseh srbskih, hrvatskih in slovenskih obrtnikov. V drugem delu svojega govora je g. Ramušćak razpravljal o vprašanju skupnih ali ločenih zbornic. Izrekel se je za ločene zbornice, v katerih vidi večje jamstvo za varovanje obrtniških koristi kakor pa v skupnih zbornicah. Poročal je, da so se hrvatske obrtniške organizacije izrekle za lastno obrtniško zbornico in jo tudi dosegle.

Za obrtniški osek Zbornice za TOI je pozdravil zborovalce gosp. K r a p e š, za samo zbornico njen tajnik g. dr. P r e t n a r. Podpredsednik ljub-

ljanska sreske organizacije JRKD g. dr. C e p u d e r je pozdravil zbrane obrtnike v imenu nove vsedržavne stranke. Poudarjal je v svojem govoru, kako sta tudi obrtništvo zajamčena razmah in napredek le v močni Jugoslaviji. Obrtništvo mora zaradi tega vedno imeči pred očmi tudi splošno-narodne in državne koristi.

Tudi podpredsednik Obrtne zbornice v Beogradu g. Vlada M a r k o v i ć je zagovarjal mnenje, da so samostojne obrtniške zbornice za obrtniški stan važnejše in bolj koristne kakor skupne. V enakem smislu je govoril v imenu Zveze srbskih obrtniških udruženj g. A n d j e l k o v i ć. Vse govore so zborovalci sprejeli z odobravanjem.

Stedilo je nato več zanimivih poročil o obrtniških zadevah. Krojaški mojster g. I v. G o g a l a z Jesenic je poročal o davčnih zadevah, vrtnarski mojster g. Ivan Š i m e n c in čevljarški mojster g. Jernej P e r d a n iz Ljubljane sta govorila o obrtniškem zavarovanju, čevljarški mojster g. I v. B i z j a k iz Ljubljane in g. Franc P e t e r n e l iz Laškega pa o splošnem gospodarskem stanju slovenskega obrtnika. Predsednik gosp. Lovro P i č m a n je podal kratko poročilo o novem obrtnem zakonu in navajal nekatere točke, ki bi jih bilo treba v obrtnem zakonu izpremeniti. Obrtništvo naj se zavzame z vsemi močmi za to, da te izpremembe doseže. G. Ivan M i h e l i č iz Ljubljane je podal še pregledno poročilo o strokovnem obrtnem šolstvu, dočim so se morala tri poročila («Denarstvo in obrtniški krediti», «Konkurenca in šušmarstvo» ter «Obrtniški tisk») zaradi pomanjkanja časa opustiti.

Po poročilih se je razvila kratka, a živahna razprava o vprašanju skupnih ali ločenih zbornic. Razpravo je zaključilo glasovanje, pri katerem so se vsi zborovalci izrekli za ločene zbornice.

Politični pregled

V ponedeljek se je pričela v Stresi

konferenca o gospodarskih vprašanjih Srednje in Vzhodne Evrope.

Na konferenci nastopajo kmetijske države enotno in zahtevajo izpolnitev nedavno na varšavski konferenci sprejetih sklepov. Če bo konferenca dovedla do kakih uspehov, se še ne more reči.

Položaj v Nemčiji je še vedno zamotan.

Papenova vlada se čuti precej trdna

in je začela izvajati program za gospodarsko reševanje Nemčije. Narodno-socialistične vrste, ki so sicer v ostri opoziciji proti Papenu, so se začele malo krhati. Pogajanja med narodnimi socialisti in centromom se še vrše. Obe stranki skupaj bi imeli zadostno večino za sestavo vlade. Položaj se bo morda razjasnil, ko se sestane 12. t. m. državni zbor.

DOPISI

* LJUTOMER. Kolo jahačev in vozačev v Ljutomeru priredi jesenske konjske dirke na dirkališču na Cvenu pri Ljutomeru 11. t. m. ob 15. uri. Vozili bodo po večini konji znane muropoljske kmečke reje. Polovična vožnja. Prijatelje in ljubitelje konj in konjskega sporta najvljudneje vabimo, da počastijo to prireditel s svojim posetom.

MALA NEDELJA. Velika tombola sokolske čete bo v nedeljo 18. t. m. ob 15. v Društvenem domu ob vsakem vremenu. Glavni dobitki: tisoč dinarjev, vreča moke, obleke, odeje in še nad 300 drugih lepih dobitkov, ki bodo pred tombolo javno na ogled. Tombolske karte po znižani ceni 2 in pol dinarja si preskrbite v prodaji v naprej. Po tomboli zabava z godbo in plesom v Društvenem domu. Pridite!

STRANICE. Društvo kmetijskih fantov in deklet v Stranicah je priredilo na eno zadnjih nedelj lepo uspelo tekmo žanjic, ki jo je posejela številna množica ljudi. Sprevod, ki je krenil iz red Marinškove hiše, je otvoril praznik straniške mladine. Na čelu je jezdil z zastavo predsednik društva g. Bornšek, za njim sta igrala dva muzikanta vesele koračnice, nato pa je šlo osem žanjic tekmovalk in velika množica ostalega občinstva. Med vriskom fantov in lepim petjem žanjic je prispel sprevod na tekmovalni prostor. Zbrano občinstvo je prvi nagovoril g. dr. Ervin Mejak iz Konjic, ki je v lepih besedah povelečeval kmečko delo in izpodbujal tovariše in tovarišice k nadaljnjemu delu. Nato se je v iskrenih besedah poslovil od tamošnjega splošno priljubljenega šolskega upravitelja g. Leona Dobnika, ki odhaja na novo službeno mesto v Slovensko Bistrico. Dalje je govoril v imenu zveze tovariš Franc Kolšek iz Konjic, ki je pohvalil vrle Straničane, da tako strumno korakajo v armadi, ki ima za znak šopek za klobukom in rožmarin na

na koščke. Posojila tudi ne bom najemala in plačevala visokih obresti. Ne zmorem! Vem, krivencil se boš. Tvoj sin se bo moral krepko spoprijeti s teboj!>

«Baba, ali res noriš? Kar navalila si name. Še dihati mi ne pustiš. Če je Štefan zaljubljen v deklino, ne vem. Vaša bajta samuje pod vasjo. Tam fant lahko vasuje. Ponoči ga ne nadzorujem. Za babje čenče se ne brigam.»

Iz cerkve je prihitela Rotija. V loku je obšla množico. Približala se je od zadnje strani in se stisnila k materi. Plašno je pogledala starega Zalarja.

«Ne bodi no kislica!» je vzkripela mati. «Tule očetu se prikupi! Denar ima. Naših žuljev mu ni treba! Morda se omehča, da te sprejme za sinah?»

Sunila je hčerko s komolcem, se prisiljeno zahahljala. Bila je že vinjena. Izpraznila je kozarec. Podražila je veljaka:

«Pravijo, da si nevaren mladim nevestam. Štefan da je eno privedel na ogled, pa si jo hotel kar ti pobasati! Ha, ha, ha!»

Zarobantil je:

«Ženščina salamenska, zdaj mi je dovolj tvojih čenč! Govori pametno, ali pa grem!»

«Hud jezik imam, a odkrito srce! Drugi te žvečijo in nosijo po ustih. Seveda govore le, če nisi navzočen. Ne vem, ali se boje tebe ali tvoje bogatije? Bog jih razumi!»

Cez polje se je bližal Štefan. Zagodil se je v gručo ljudi. Kmalu je stal pri mizi.

«Kaj je s teboj? Jeranka me nekaj napada, da se prijateljš z njeno hčerko. Ničesar še nisem slišal. Kar povej, kako in kaj!» je rezko kriknil oče in sina srepo pogledal.

«Tu se menda ne bomo ženili? Se bova že doma pomenila!» je odvrnil mladenič v zadregi.

Pri sosedni mizi so zapeli pevci narodno pesem:

Ko so fantje proti vasi šli,
lepe pesmi so prepevali,
jaz pa nisem pel,
nisem bil vesel,
pa tudi z njimi nisem šel.

Taval sem pod okence
moje drage, verne ljubice;
ona sladko spi,
ona mirno spi
in se nič več ne prebudi!

Pojdem sam na grob zeleni,
z rožicami posajeni,
tam si vtrgam cvet,
tam si vtrgam cvet,
ki je ljubezni moji svet.

Siva Cenka, v boku prelomljena ženska nagubanega obraza in krepkega rdečega nosu, se je jela križati. Sedela je baš med pevci. Vse, kar je omenjalo ljubezen, je smatrala za greh. Spominjalo jo je pač njene mladostne ljubezni, ki je ženici brez zakonskega blagoslova darovala dvojčke

Zalar se je ozrl preko mize v Rotijo.

Lepa je bila. Beline vratu še solnce ni zmagalo. Lica so lahko zardela. Obraz se je zoževal v majhno, krepko bradico. Ustnice so bile zdrave, sočne. Oči temnozeleni, resne. Postava dekleta je bila kakor izklesana, rame polne, vrat vitek, roke drobne.

Starec si je priznal, da mladenka ni napačna.

Ko se je njegov pogled vsesal vanjo, je mladenka začutila, da jo zbada snopek drobnih trnjev, ki švigajo iz njegovih sivih oči. Povesila je glavo.

«Ti pa ne veš, kaj se pravi trdo delati», je začela njegov kovinski glas.

«Zjutraj vstaja ob štirih. Dela ves dan. Nikar ne misli, da plega v senci! Saj ni mestna damica. Menda ti je prenežna. Le poglej jo! Ali ni lepa?» se je navdušila mati.

Hči se je branila:

«Ne govorite tako! Sramujem se.»

«Česa se boš sramovala? Zakaj se boš sramovala? Dovolj skrbno sem te vzgojila. Treba ti je dobrega, poštenega moža. Okoli oglov pa ne bo nihče več postopal, sicer ga nakrešem z burklamii, čeprav sem šibka, a sem zato bolj huda!»

Zazvonilo je k večernemu pozdravu Mariji.

Kmetje so mrmraje molili. Molitev se je spojila z odmevom zvona in utihnila v daljavi.

Komaj je odklenkalo, je Jeranka silila domov:

«Deklič, pojdiva, delo bo klicalo jutri zgodaj na nogel!»

(Dalje prihodnjič.)

prsih. Poudarjal je, naj bosta kmečki fant in kmečko dekletko vedno samozavestna, odločna, kar naj kot prava bojovnika kmečke armade tudi povsod javno pokažeta. Nato so žanjice zavzele svoje prostore. Po kratkih navodilih tovariša Kolška se je tekma pričela. V kratkih presledkih so žanjice druga za drugo požele odmerjene pasove žita ter nato posedle k malici. Komisija pa je medtem pregledala tekmovališče in prisodila prvo mesto Zofki Slapnikovi, drugo Mariji Fijavzevi, tretje Reziki Fijavzevi, četrto Minki Slapnikovi, peto Veroniki Borlakovi, šesto Frančki Ostruhovi, sedmo Ani Podpečanovi in osmo Marici Fijavzevi. Po razglasitvi izida tekme se je zopet sestavil spreved in odšel do Marinška, kjer je bila prijateljska zabava. Na ta svoj tako lepo uspeli mladinski praznik so Straničani lahko ponosni, ker je navdušil mladino za bodoče delo, starejšim pa pokazal, kako se naši fantje in dekleta pošteno zabavajo in kako vpliva tamošnje društvo na vzgojo svojega članstva.

TRBOVLJE. Prejšnji četrtek dopoldne se je vršila na županstvu lepa slovesnost. Vladni svetnik g. Pinkava je izročil v prisotnosti župana g. Voduška šestim gasilcem odlikovanja, s katerimi jih je počastil Nj. Vel. kralj. Z lepim rodoljubnim govorom je izročil g. vladni svetnik županu načelniku g. Franu Gučku red sv. Save V. stopnje, gg. Francu Pungercarju, Juriju Naglavu, Alojziju Prašnikarju, Francu Škrabarju in Tomažu Knezu pa srebrne kolajne za državljanske zasluge. Nato je čestital odlikovancem g. župan. V imenu odlikovancev se je Nj. Vel. kralju zahvalil g. Guček. Potem se je vršilo skupno kosilo v gostilni pri «Spancu». Izrečene so bile navdušene napitnice Nj. Vel. kralju in kraljevskemu domu, odlikovancem in gasilstvu. Nj. Vel. kralju je bila odposlana vdanostna brzojavka, pozdravne brzojavke pa ministroma gg. dr. Kramerju in dr. Kraljeviču, banu g. dr. Marušiču in Jugoslovenski gasilski zvezi.

TREBNJE. (Smrtna kosa.) Dne 1. t. m. je umrl tukajšnji gostilničar in mesar g. Alojzij Pavlin, znan po vsej Dolenjski kot dober gospodar in naprednjak. Pokojnik je bil soustanovnik mnogo društev kmetijskega in narodnega značaja. Deloval je tudi za gasilno društvo, a največ zaslug ima za tukajšnjega Sokola, ki mu je bil ustanovitelj pred 25 leti in njegov največji dobrotnik, saj je njegov «marof» vedno v rabi Sokola, ki ima v njem svojo telovadnico, in to brezplačno. Na stotine vaščanov in okoličanov je prišlo k njegovi krsti, ki je ležala v domači sobi vsa obdana od vencev. Pogreb se je vršil v soboto na tukajšnje pokopališče ob številni udeležbi dolenskega ljudstva. Zastopani so bili tudi gasilec in Sokoli s praporom. Pred domom, v cerkvi in na grobu je zapel pevski zbor žalostinke, starosta tukajšnjega Sokola br. Jaka Novak pa se je ob krsti poslovil od dragega brata in se mu zahvalil za vso njegovo požrtvovalnost. V počastitev pokojnika se je poklonil nad gomilo sokolski prapor. Časten spomin zaslužnemu pokojniku!

VELIKA PIREŠICA (PRNOVO). Tukajšnje gasilno društvo bo imelo 11. t. m. popoldne veliko župno vajo in po vaji veliko veselico z raznovrstnimi šalami. Igrala bo godba na pihala. Vstopnina bo prostovoljna. Ker je čisti dobiček namenjen za odplačilo dolga na motorni brizgalni in za nabavo prepotrebne gasilne orodja, vabimo vsa sosedna društva in vse gasilstvu naklonjeno občinstvo, naj se naše slovesnosti udeleži v velikem številu.

GOSPODARSTVO

Sejmi

12. septembra: Vinica, Loški potok, Veliko Mraševo, Črmošnjice, Zusem.
13. septembra: Dobova-Mihalovec, Gornji Boitanj.

14. septembra: Petrovče, Vitanje, Slovenska Bistrica, Ščavnica (Sv. Ana na Krembergu), Žužemberk, Rogatec.

15. septembra: Zdole-Pleterje, Ljutomer.

16. septembra: Št. Lenart nad Laškim, Rakek.

17. septembra: Kapele pri Brežicah, Mokronog, Št. Lambert.

Tedenski tržni pregled

ŽIVINA. Na ljubljanskem sejmu 7. t. m. so bile za kilogram žive teže naslednje cene: volom prvovrstnim 4 do 4:50, drugovrstnim 3 do 4, teletom 4 do 5, kravam debelim 3:50, srednjim 2 do 2:50, klobasaricam 2 Din. Kupčija je bila živahna ob velikem dogonu.

SADJE. Na ljubljanskem trgu so kmetje ponujali v soboto jabolka po 2 do 3:50 Din, prvovrstna tudi po 5 Din. Zaradi obilice blaga so se pozneje jabolka pocenila za 1 do 2 Din pri kilogramu. Hrušk je bilo malo in zato so bile cene stalne med 2 do 6 Din. Belokrajinke so prinesle nad 50 košar grozdja, ki se je pocenilo na 5 Din za kilogram. Belokrajinskemu grozdju je delalo konkurenco štajersko, dalmatinsko in banaško. Samo iz Novega Sada je prispelo okoli 6000 kg grozdja, ki je bilo na debelo po 4 do 5:50 Din za kilogram. Ptujška okolica je na trg postavila okoli 1000 kg lepih jabolok, ki so bila na debelo po 2 do 2:50 Din. Dovoz češpelj iz Brčkega je bil v soboto razmerno mal. Pripeljanih je bilo okoli 5000 kg češpelj. Prevoz je močno pokvaril to blago. Navadne bosanske češplje so bile na debelo po 1:50 do 2:50 Din, cepljene pa po 3 do 4 Din. Na trgu je bilo mnogo domačih češpelj po 2 Din na drobno. Izredno lepe goriške breskve so se prodajale na debelo po 14 do 18 Din.

HMELJ. V Savinjski dolini se plačuje prvovrstno blago po 20 do 22, slabše pa po 18 do 19 Din za kg. V Petrovcu v Bački se gibljejo cene med 16 in 17 Din. V Žatcu na Češkoslovaškem so se dvignile cene na 900 češkoslovaških kron za 50 kg (okrog 30 Din za kg). Češkoslovaški hmeljarji pa niti po teh cenah ne oddajajo radi blago, nego čakajo še na nadaljnje zvišanje cen.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v **valutah**:
1 ameriški dolar za 56:20 do 56:40 Din;
v **devizah**:
100 nemških mark za 1358:47 do 1369:27 Din;
1 ameriški dolar za 57:11 do 57:39 Din;
100 italijanskih lir za 293:57 do 295:97 Din;
100 francoskih frankov za 224:63 do 225:75 Din;
100 češkoslovaških kron za 169:45 do 170:31 Din.
Vojna škoda se je trgovala po 193 Din, investicijsko posojilo pa po 47 Din.

Kratke vesti

— **Razstava konj v Ljubljani.** V okviru prireditve «Ljubljana v jeseni» pripravlja velesejmska uprava zopet veliko razstavo plemenskih in športnih konj. Razstava bo v nedeljo 11. t. m. Najboljše razstavljen konje bo velesejmska uprava odlikovala z kolajnami.

— **Italija je uveljavila povišano carino na jajca.** S 1. septembrom je Italija uvedla novo uvozno carino na jajca, in sicer v višini 145 lir za 100 kg, kakor je to določeno v novi jugoslovensko-italijanski trgovinski pogodbi kakor tudi novi italijansko-madžarski pogodbi. Najvišja carina 250 lir za 100 kg velja za brezpogodbene države. Na našem trgu za jajci je razpoloženje v zadnjem času nekoliko živahnejše. S 1. septembrom je Italija uvedla tudi novo carino na perutnino, in sicer v višini 120 lir za 100 kg.

279

Najidealnejša pot

za razbremenitev posestev in za zidavo lastnega doma potem «Stavbne hranilnice in posojilnice», Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 15.

DOMAČE NOVOSTI

Ne odlašajte več plačil naročnine! Pozneje vam bo naročnino plačati težje, ako imate še druge obveznosti. Poslužite se takoj položnice, ki ste jo prejeli, pa ne še izrabili! Na zahtevo vam uprava lista pošlje tudi drugo.

UPRAVNIŠTVO «DOMOVINE».

* **Kraljeva družina v Kamniških planinah.** Kot izvrsten lovec in iskren ljubitelj narave se je naš kralj nedavno odločil prebiti nekoliko dni v Kamniških planinah. Predzadnjo nedeljo se je odpeljal v spremstvu inž. Dimnika, ravnatelja dvorskih lovišč, v Kamniško Bistrico do lovske kočje, kjer je tudi prenočil. Takoj po prihodu v Kamniško Bistrico si je ogledal precejšen del lovišča ter se predvsem zanimal za vse preureditve, ki so se izvršile, odkar ga ima Nj. Veličanstvo kralj v zakupu. Ob tej priliki je še isti večer ustrelil lepega gamza. V ponedeljek nato je že v zgodnjih jutranjih urah prispela z Bleda v Kamniško Bistrico tudi Nj. Vel. kraljica. Na veliki lov na gamze, ki se je ta dan vršil, sta bila povabljena tudi angleški poslanik na našem dvoru sir Henderson in nemški poslanik von Hassel. Nj. Vel. kralj in kraljica sta imela na lovu izredno lovsko srečo; ustrelila sta vsak po tri gamze, a tudi gg. poslanika Henderson in Hassel nista ostala brez lovskega plena. Istega dne zvečer je prispel v Kamniško Bistrico tudi predsednik Slovenskega lovskega društva gospod dr. Ivan Lovrenčič. V razgovoru z njim se je Nj. Vel. kralj posebno zanimal za splošno lovstvo in za lovske razmere v dravski banovini. Kralj je pridržal g. dr. Lovrenčiča na večerji in naslednji dan na kosilu. Poslanika Henderson in Hassel sta se proti večeru spet vrnila na Bled, medtem ko je kraljevska dvojica prenočila v koči. V torek dopoldne je presenetil Kamnik dvorni avtomobil, v katerem so se vozili naši kraljeviči, prestolonaslednik Peter in princa Tomislav in Andrej, ki so sledili kraljevski dvojici v Kamniško Bistrico. Kraljeviči so se ves dan zabavali, se igrali in letali po travniku. Ves čas bivanja v Bistrici je kraljeva družina bila brez vsakega spremstva. Edino g. inž. Dimnik je visoka gosta spremljal na lovu. Krasota Kamniških planin in dobro urejeno lovišče sta bila vzrok, da je kralj letos že tretjič posetil Bistrico. V torek proti večeru se je kraljeva družina spet vrnila na Bled.

* **Rojstni dan Nj. Vis. prestolonaslednika** se je proslavil v torek v vsej Jugoslaviji prav pristrčno. V Ljubljani so skoro z vseh hiš vihrale zastave. Pred 9. uro je bil na malem vojaškem vežbališču za vojašnico kralja Aleksandra nastop vojaških čet, nakar pa so se vse vojaške edinice napotile na pohod po mestu z vojaško godbo na čelu. Ob 10. se je vršila v stolnici svečana služba božja, ki jo je opravil stolni vikar kanonik g. Nadrah. Službe so se udeležili poleg divizijskega generala s spremstvom tudi vsi civilni dostojanstveniki, zastopniki društev in korporacij, celotni konzularni zbor in velika množica občinstva. Ob 11. se je vršila zahvalna služba božja še v pravoslavni kapelici in jo je opravil prota g. Đorđe Budimir. Tudi tu so bili navzočni poleg oficirskega zbora predstavniki javnosti in pa lepo številno pravoslavnih vernikov.

* **Novi senatorji.** Nj. Vel. kralj je imenoval za senatorje dr. Uroša Krulja, bana v pokoju v Beogradu, dr. Radenka Stankovića, vseučiliškega profesorja v Beogradu, in dr. Gustava Gregorina, publicista iz Ljubljane.

* **Velesejmska prireditelja «Ljubljana v jeseni»**, ki se vrši vsako leto in vživa sloves po svoji pestrosti in poučnosti nele v Sloveniji nego tudi v ostalih pokrajinah države, je bila v soboto slovesno otvorjena. Otvoritvi je med drugimi odličnimi gosti prisostvoval tudi minister za trgovino in industrijo g. Ivan Mohorič, ki je s pomembnim nagovorom otvoril jesenski velesejem.

po številu že 19. prireditve Ljubljanskega velesejma. Že prvi dan je bil obisk lep, v nedeljo nato pa je dosegel 20.000 ljudi. Trajal bo jesenski velesejem do 12. t. m. Obiščite ga, saj je vožnja polovična, zraven pa je prireditev, katere program smo zadnjič objavili, nadvse pestra in poučna zlasti za podeželsko prebivalstvo, ker je posvečena predvsem kmetijstvu.

* **Velikega javnega shoda JRKD v Ljubljani** v nedeljo 11. t. m. se udeležijo med drugimi gg. ministri, senatorji in poslanci tudi g. dr. Kumanudi, predsednik narodne skupščine in bivši minister. Za zunanje udeležence četrtinska vožnja. Oni, ki žele obiskati ta zbor, naj se obrnejo na svoje sreske organizacije, kjer dobe legitimacije in vsa navodila.

* **Prestolonaslednik krstni boter.** V ljubljanski pravoslavni kapeli se je vršil v torek dopoldne krst sinčka policijskega uradnika Gijura Radinoviča. Krščenčeva mati je bila več let dojlja na dvoru in je zato bilo ustrezno njeni prošnji, da je prevzel krstno botrstvo prestolonaslednik Peter, katerega je zastopal adjutant artiljerijski polkovnik Dušan Stojanović. Krepkega fantička so krstili za Petra.

* **Velik kmečki praznik na Bledu** bo danes 8. t. m. Prijave udeležencev kažejo, da bo ta prireditev ena največjih, kar jih je bilo doslej na Bledu in v okolici. Njen sijaj in pomen bo še posebno podčrtala udeležba vseh treh ministrov, slovenskih rojakov, ki bodo prišli na kmečki praznik v družbi velikega števila senatorjev in poslancev iz dravske in ostalih banovin. Ministri gg. dr. Kramer, Pucelj in Mohorič bodo govorili na ljudskem taboru, ki se bo vršil v okviru kmečkega praznika in dal tako udeležencem priliko, da slišijo svoje voditelje. Opozarjamo na razstavo goveje živine, konjske dirke, razstavo sirarskih izdelkov in slavnostni spreved narodnih noš. Praznik bo zaključen z veliko veselico v Zaki. Za najlepša goveda so določene lepe nagrade. Vsi udeleženci kmečkega praznika imajo po železnici polovično vožnjo. Na odhodni postaji naj si vsak kupi celo karto do Bleda, ki pa naj je pri prihodu ne odda. Veljala bo za brezplačen povratek skupaj z legitimacijo, ki jo bo vsak udeleženec lahko dobil na Bledu na prireditvenem prostoru.

* **«Franc Jožefova» grenčica dá povsem izvrsten občutek in čisto glavo.**

* **Rudniške apnenice v Zagorju počivajo.** Zagorsko delavstvo je zadel spet hud udarec. Rudniške apnenice so ustavile obrat in je izgubilo službo 70 delavcev, ki imajo po večini družine. Pri pečeh, ki bodo v nekaj dneh izžgane, je ostalo le še nekaj čuvajev. Kakor se govori, bo obrat apnenic ukinjen za vedno, češ, da izkazuje primanjkljaj. O izgubi seveda ne more biti dvoma, ne sme pa se pozabiti, da so rudniške apnenice v dobi dobre kupčije dajale velikanske dobičke. Vsa javnost z delavstvom vred ni pozabila na to dobo dobre kupčije in občuti kot veliko krivico, da se požene danes na cesto okrog 70 delavcev s številnimi družinskimi člani vred. Rudarske družine preživljajo sploh najhujše čase. Tudi rudniški konzum noče več dajati živil nekaterim rudarjem, ki dolgujejo že precejšnje vsote. Kakor že večkrat, so se tudi tokrat zbrale rudarske žene ter prosile predsednika prehranjevalnega odbora g. Čobala za posredovanje. G. Čobal je posredoval pri ravnateljstvu, ki je sprejelo žensko odposlanstvo in obljubilo, da bo konzum še izdajal živila. Dolg rudarjev v rudniškem konzumu znaša okrog 175.000 Din, kar pa pri velikem prometu ni tako mnogo in gotovo tudi ni izgubljeno. Kakor hitro bodo rudarji zaposleni, bo rudniški konzum prvi prišel do poravnave vseh svojih terjatev. Znatno povišanje števila brezposelnih zaradi ustavitve rudniških apnenic je velik udarec za ves kraj.

* **Dvodnevni tečaj za konserviranje sadja in zelenjave** bo na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru 23. in 24. t. m. Tečaj bo trajal vsak dan od 8. do 12. in od 14. do 18. ure. Ude-

ležbo je prijaviti z dopisnico do 22. t. m. ravnateljstvu šole. Za nabavo potrebnih in obrabo aparatov in strojev morajo prispevati udeležence po 10 Din.

* **Kongres narodnih noš** se je vršil v nedeljo v Ljubljani obenem z razvitjem prapora društva «Soče». Posebno slikovit je bil spreved narodnih noš iz raznih slovenskih krajev in iz ostalih pokrajin države. Med njimi je bila tudi pestra skupina Čehoslovakov.

* **Tekma harmonikarjev iz vse Jugoslavije.** V dneh 16. in 17. t. m. bo v Kruševcu tekma harmonikarjev iz vse države. Tekmo priredi tankajšnje Udruženje glasbenikov. Prometni minister je v to svrhu dovolil polovično vozno ceno za udeležence tekme.

* **Poitalijančevanje imen.** S tržaške in ostalih prefektur v Julijski krajini prihajajo mesec za mesecem celi skladi odlokov o nasilnem poitalijančevanju priimkov naših ljudi. Tako je tržaški prefekt nedavno podpisal 206 takih odlokov. Med drugimi so bili izpremenjeni priimki Cestnik v Cestini, Japelj v Giappelli, Konjec v Cavalieri, Kovačič v Covelli, Lah v Laghi, Legiša v Leghissa, Muha v Mosca, Marušič v Marussi, Marković v Marchi, Okretič v Oretti, Piščanec v Pisani, Pertot v Pertotti, Škrinjar v Scignari, Verbič v Verbi, Vilhar v Villari.

* **Conan Doyle: Boj v megli** (Baskervillski pes). Roman. Založil konzorcij «Nove Dobe» v Celju. Poslovenil Boris Rihteršič. Strani 166. Cena nevezani knjigi 18 Din, s poštnino vred 19 Din. Konzorcij «Nove Dobe» v Celju je izdal kot tretjo knjigo sloviti detektivski roman «Boj v megli» («Baskervillski pes»), eno najboljših del sira Conana Doylea, znanega pisca detektivskih romanov. V tem romanu nam slika pisatelj usodo mladega angleškega plemiča, ki mu neprestano grozi skrit sovražnik, zahrbtn morilec. Povest je prepletena z izredno napetimi prizori, ki se odigravajo na velikem močvirju, kjer preži smrt in straši silna pošast — ogromen pes, ki mu ljudje pripisujejo nadnaravno moč. Slavni detektiv Sherlock Holmes reši z velikimi napori in z izredno bistroumnostjo hudo zagonetko in razkrije nevarnega zločinca. Ta roman je višek, kar nam more nuditi dobra detektivska zgodba, in je zato tudi zaslovel po vsem svetu. Vsakomur ga toplo priporočamo. Knjiga je izšla v okusni opremi in se naroča v upravi «Nove Dobe» v Celju.

* **Požari v okolici Šoštanja.** Predzadnjo nedeljo popoldne in ponoči je v okolici Šoštanja gorelo kar na treh krajih. Okoli 14. ure je naznanjala sirena premogovnika oddajnejši požar. Gorelo je gospodarsko poslopje pri Požrlu na vrhu Ljubele. Zaradi pomanjkanja vode in samotne lege domačije na kako zunanjo pomoč ni bilo misliti. Domači so mogli rešiti le živino. Lastnik Požrlve domačije rudar Tamše se je pred leti podal na Nizozemsko za kruhom. Neusmiljena usoda je hotela, da mu je ogenj doma uničil pol domačije, medtem ko se sam v tujini bori za obstanek. V noči od nedelje na ponedeljek je ogenj nastal na Roglovem posestvu in v Podgorškovi zidanci v paškem Velikem vrhu. Tudi tu je škoda velika. Menda gre v vseh treh primerih za požig po hudobni roki.

* **Strela je užgala kozolec.** Predzadnjo sredo popoldne je divjala nad Laškim huda nevihta. Med nalivom je strela udarila v kozolec posestnika Jožefa Simoniča pod Maličem in ga upepelila.

* **Nesreča na božji poti.** Star običaj je, da prihajajo zadnjo nedeljo avgusta, odnosno že dan prej, številni tuji božjepotniki v cerkev na Krki. Tudi letos jih je prišlo veliko število. Na voze so se pripeljali že dan poprej in prenočevali v cerkvi ali okoli nje. Ob pol 3. zjutraj v nedeljo je postala božjepotnica, 28letna tovraniška delavka Marija Rožičeva iz Mengša žejna. Šla si je iskat vode. Noč je bila temna, kraja ni poznala, pa je nesreča hotela, da ji je pri iskanju vode zmanjkalo tal pod nogami in je padla preko 2 m visoke in nezavarovane oporne škarpe na trdi cestni tlak

ter si zlomila desno nogo. Prelomljena kost je izstopila ter hudo razmesarila del noge pod kolenom. Prvo pomoč je ponesrečenki nudil banovinski zdravnik g. dr. Gregor Fedran, ki jo je tudi takoj s svojim avtomobilom odpeljal v ljubljansko splošno bolnico.

* **Velika požarna nesreča v Pobrežju.** Lepo vas Pobrežje, nedaleč od Sv. Vida pri Ptuj, je zadela v nedeljo popoldne v času, ko so bili ljudje po večini pri večernicah v župni cerkvi pri Sv. Vidu, velika nesreča. Okoli 14. se je nenadno vnel požar v gospodarskem poslopju posestnika Jerneja Lenčka in razširil še na nadaljnja poslopja. Uničil je Janezu Goričanu gospodarsko poslopje, mnogo sena in slame, Franu Forsteriču gospodarsko poslopje, Ivanu Bukoviču gospodarsko poslopje, Josipu Rogini stanovanjsko in gospodarsko poslopje, mnogo sena in žita, Ani Krančevi stanovanjsko in gospodarsko poslopje, Jerneju Lenčku pa gospodarsko poslopje. Poslopja so bila po večini lesena in krita s slamo. Zgorelo je tudi nekaj svinj in gospodarskega poslopja, medtem ko človeških žrtev ni bilo. Na pomoč so prihiteli gasilci od Sv. Vida, Jurovca, Ptuja in Hajdine ter se je le njihovi požrtvovalnosti zahvaliti, da se požar ni razširil še bolj.

* **Strele so zanetile pet požarov.** Predzadnji torek proti večeru so se nad obmejnimi kotom okrog Gornje Radgone, avstrijske Radgone in bližnjih prekmurskih vasi začeli zbirati temni oblaki in nastala je huda nevihta. Med neurjem je treskala strela in zanetila na avstrijski naši strani požare na petih mestih. Med vsemi požari je bil največji pri posestniku Jožetu Domjanu v Sodišincih v Prekmurju. Ogromen ogenj, ki je bil viden daleč naokrog, je uničil ostrešje hiše in gospodarsko poslopje. Živino iz hlevov so še mogli rešiti, medtem ko so žrtev plamenov postali vsi letošnji pridelki. Škoda je občutna.

* **Nevaren požar v Trčcu.** Dne 30. avgusta zjutraj je nastal pri posestniku Avgustu Širovniku v Trčcu ogenj v gospodarskem poslopju. Goreti je začela tudi hiša, vendar se je gasilec od Sv. Vida in Jurovca, ki so takoj prihiteli na pomoč z motorno brizgalno, posrečilo ogenj v toliko omejiti, da je na hiši zgorelo samo ostrešje. Gospodarsko poslopje je zgorelo do tal.

* **Požar v Črešnjevcih.** Predzadnjo sredo okrog pol 22. je na nepojasnjen način nastal požar v poslopju gostilničarja Jožefa Ropoše v Črešnjevcih pri Gornji Radgoni. Gostilničar Ropoša je imel sredi vasi hišo in gospodarsko poslopje pod eno streho. Ogenj je nastal nekako v sredi med stanovanjskim in gospodarskim poslopjem in z vso naglico zajel vse ostrešje. Nesrečo so opazili najprej pri najbližjem sosedu Šantlu in zbudili gospodarja Ropošo. Na kraj nesreče so prispeli z motorno brizgalno gornjeradgonski gasilci. Ker je bilo že vse ostrešje v plamenih, so le s težavo rešili živino, medtem ko sta vsa krma in slama zgoreli. Škoda je le delno krita z zavarovalnino. Požar je bil najbrže podtaknjen.

* **Pogrešan starček.** Že pred dnevi je odšel od doma 80letni upokojeni finančni preglednik Anton Bartič, stanujoč v Ferkovi ulici v Mariboru. Starček je odšel neznanokam in se še ni vrnil. Mož je visoke postave, ima sivo brado in je bil oblečen v črne hlače, temnosivo suknjo in rjave čevlje. Na glavi je imel črn klobuk. Kdor bi o starčku kaj vedel, naj javi Bartičevim, ki so pripravljene poravnati stroške za obvestilo.

* **Huda ura v Beli Krajini.** Predzadnji četrtek popoldne so se zbrali oblaki nad Metliko in okolico in zdajci je nastala huda nevihta z grmenjem in treskanjem. V transformator je udarilo 18krat in ga pokvarilo. Metlika je bila vso noč in skoro ves dan brez elektrike. Vihar je vse križem podiral drevje. V Jurovem ob Kolpi, pol ure od Metlike, je udarila strela skozi okno hleva ter ubila vola. V Zelebeju je vihar podrl dvojni kozolec, last bivšega poslanca g. Nemaniča. Treščilo je tudi v stolp cerkve v Krasincu, fara Podzemelj. Edina sreča je bila, da strele niso užgale.

* **Huda avtomobilska nesreča ob meji.** Pri avtomobilskem podjetniku g. Hrastu na Poljanah pri Mežici zaposleni šofer Maks Krulc se je peljal v nedeljo s tovornim avtom v Pliberk, da bi tam naložil več panjev čebel. Vzel je s seboj 14 potnikov, namenjenih v Pliberk na sejem. Ko je privozil do Tonwirtove gostilne, stoječe ob ostrem ovinku na avstrijski strani, mu je nasproti prihitel šofer Lageršek iz Prevalj, ki se je z avtom vračal s pliberškega sejma. Zaradi nenadnega pojava nasprotnega avtomobila in ker

* **Pri obledeli sivorumenkasti barvi kože,** motnih očeh, slabem počutku, zmanjšani delavni moči, duševni depresiji, težkih sanjah, žledodčnih bolečinah, pritisku v glavi, namišljeni boleznii je dobro, če izpijete nekaj dni zapored zjutraj na tešče kozarček naravne «Franc Jožefove» grenčice. V zdravniški praksi se «Franc Jožefova» voda zlasti zaradi tega uporablja, ker naglo odstranjuje vzroke mnogih pojavov bolezni. «Franc Jožefova» grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

v Avstriji veljajo drugačni predpisi, da namreč morajo voziti levo, je šofer Krulc hitro zaokrenil volan. Zadnji del avta je zadržal s tako silo, da se je težko vozilo prevrnilo in se nato znova postavilo na kolesa. Nekateri potniki, ki so pravčasno poskakali z avtomobila, niso bili poškodovani, med tem ko je druge vrglo v loku daleč na travnik. Trije potniki so z večjimi poškodbami obležali nezavestni. Mimo je privozil g. Legner iz Guštanja in odbrzel takoj v Črno poklicat reševalni avto Rdečega križa. Tudi iz Celovca in Velikoveca sta prispela reševalna avta. Ponesrečenec je med prvimi prišel na pomoč zdravnik dr. Herbst, ki je vse ranjence obvezal. Najhuje poškodovanega Andreja Ferka, strojnika pri svinčenem rudniku v Zerjavu, ki je kazal še znake življenja, so najprej odpeljali v bolnico v Črno, a je že med prevozom umrl. Nesreča je po vsej okolici vzbudila splošno sočutje, zlasti ker je bil strojnik Ferka marljiv in priljubljen delavec.

* **Zagonetna smrt posestnika na Pobrežju pri Mariboru.** V ponedeljek so bili obveščeni tenzski orožniki, da leži na dvorišču lastne hiše v Zrkovski ulici na Pobrežju pri Mariboru posestnik Franc Ranner mrtev. Orožniška patrulja se je takoj napotila tja in našla na tleh v mlaki krvi ležečega z veliko zevajočo rano na levi strani vratu posestnika Rannerja, ki je kazal še znake življenja. Tudi po vsem ostalem telesu je imel Ranner večje rane, iz katerih je brizgala kri. Poleg nezavestnega posestnika je ležala okrvavljena velika sekira. Orožniki so zaslišali Rannerjevo ženo Antonijo, ki jim je v zmedenih besedah pripovedovala, da si je mož sam končal življenje. Orožniki pa so zaslišali tudi bližnje sosedo, ki so izpovedali, da so malo prej slišali z Rannerjevega dvorišča hud prepir. Kaj pa se je prav za prav dogajalo med zakoncem, ni vedel nihče. O krvavem dogodku je bila telefonično obveščena mariborska reševalna postaja. Reševalci, ki so prihiteli z avtomobilom, so, žal, morali ugotoviti, da je Ranner že izdihnil. Pokojnik je bil star 59 let in drugič oženjen. Iz prvega zakona ima dva otroka, druga žena Antonija pa mu je v zakon prinesla tudi dva. V začetku je pokojnik pridno gospodaril na svojem posestvu, kmalu pa so nastala v družini močna nesoglasja, ki so privedla Rannerja do tega, da se je, kakor je pripovedovala njegova žena, vdal pijači in začel zanemarjati domače gospodarstvo. Družinski prepiri so postajali v zadnjem času vedno pogostejši ter sta se zakonca večkrat tudi dejansko spoprijela. Truplo je bilo po točnem ogledu prepeljano v mrtvašnico pobreškega pokopališča. Rannerjevo ženo so orožniki odvedli v zapore okrožnega sodišča.

* **29krat zažgan gozd.** V Stopercah je vladalo v zadnjem času veliko razburjenje zaradi neznanega požigalca, ki je 29krat poizkusil zažgati gozd dr. Janka Brejca in Gospodarske zveze iz Ljubljane. Zadnji požar je nastal 30. avgusta.

Goreti je začelo vedno v popoldanskih urah. Naposled pa so požigalca le izsledili. Ljudje so opazili, da je začelo goreti vedno, kadar se je iz gozda vračal cestar Alojz Lampret iz Stoperc. Lampret je bil zaradi suma požigov aretiran in priveden v sodne zapore v Ptuj. Priznal pa je samo dva požiga. Kakor je izjavil, je zažgal zaradi tega, da bi ugotovil, v kakšnem času se razširi ogenj. Ostalih 27 požarov možak odločno zanika.

* **Ogenj v Mariboru.** Nedavno je nastal požar v skladišču tvrdke Arbeiter na Radvanjski cesti v Mariboru. Skladišče je bilo polno starih cunj, zaradi česar se je plamen hitro razširil po vsej zgradbi. Ogenj je upepelil tudi bližnji svinjak.

* **Dva požiga v Vižmarjah.** V nedeljo ponoči je šentvidčane zbudil iz spanja plat zvona. Ob cesti Vižmarje—Medno je namreč nastal ogenj v kozoleu posestnika in narodnega poslanca g. Albina Komana. Kmalu nato pa je vzplamtel ogenj v šupi železniškega čuvaja Ivana Berganta. Gasilci so Komanu rešili del kozolca, medtem ko je Bergantu šupa pogorela. Komana ima okrog 20.000 dinarjev škode, ker je bil kozolec natrpan s fižolom, a Bergant trpi 22.000 in škode.

* **Vlom v škofijski grad na Betnavi.** Kakor javljajo iz Maribora, so neznan tatovi v noči od srede na četrtek vlomili v škofijski grad na Betnavi ter odnesli med drugim sedem dragocenih preprog, mnogo posteljnine in drugih predmetov. Vlomilci so bili nemoteni, ker v onem delu gradu, kjer so vlomili, nikdo ne stanuje.

* **Vlom v gostilno.** V eni zadnjih noči, ko je močno deževalo, so vlomili neki zlikovci v gostilno Gašparja Pelka v Dolenjskih toplicah. Odprli so vsa vrata in okna, prišli v jedilno shrambo, se tam dobro najedli in napili, pobrali precej cigaret in nekaj drobiža. Svetili so z električno svetiljko, kar je opazil mimo idoči gostilničar g. Oskar Klemenčič in poklical hišnega gospodarja. Klicanje je čul tudi tat, ki je imel v rokah svetiljko, in je hitro pobegnil skozi odprta vežna vrata. Dasi so šli po sledu za njim, vendar jim je v temni noči izginil, ne da bi ga mogli prijeti.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

LEPO GASILSKO SLAVJE V OBSOTELSKI DOLINI.

Bizeljsko, avgusta.

V nedeljo 7. avgusta je na svečan način otvorilo tukajšnje gasilno društvo svoj lep, sicer pa še ne dograjeni dom, ki ne bo v ponos samo občanom, ampak vsej lepi Obsotelški dolini. Že v soboto popoldne so zaplapolale zastave na starem gasilskem hramu in novem domu. Ob 15. uri v nedeljo so se začeli zbirati gosti in tovariška društva iz Kapel, od Sv. Petra pod Sv. gorami, iz Pišec, Rakovca, Brežic, Kraljevca in Klanjca. Ob 16. je četa krepkih gasilcev in naraščajnikov domačega društva krenila pod poveljstvom domačega načelnika tovariša Franja Smerkeja v 500 m oddaljeni gasilski hram po brizgalno, da jo prepelje v novi moderni dom.

V slovo sta se načelnik tov. Franjo Smerkej in tajnik tov. Herman Šuler v kratkih besedah poslovila v imenu društva od gasilnega hrama, ki je služil društvu polnih 39 let. Ob prihodu k novemu domu je načelnik v svojem govoru poudarjal, da novi dom ni samo shramba za brizgalno, ampak bo tudi prosvetni hram za mlade in stare, nato pa se je v imenu društva zahvalil vsem dobrotnikom, ki so z darovi podprli stavbo. Zatim je tajnikova hčerka Zlatka Šulerjeva izročila tovarišu načelniku ključke novega Gasilskega doma in v dom je bila prepeljana brizgalna.

Sledile so lepe vaje naraščajnikov s sekiricami pod vodstvom tovariša Ivana Kovačiča. Za naraščajniki je iznenadila vse prisotne šestorica gasilcev pri skupinskih vajah na lestvah pod vodstvom tovariša načelnika. Po končanih skupinskih vajah je sledila prosta zabava, pri kateri

je Pevsko društvo pod vodstvom delavnega pevovodje g. Kolednika zapelo več lepih pesmi. Veselica je bila prav prijetna in je trajala pozno v noč. Vsem, ki so nas v tako lepem številu obiskali, najlepša hvala. Vabimo že sedaj vse, ki so gasilstvu naklonjeni, da nas obiščejo v letu 1933. ob priliki blagoslovitve Gasilskega doma in proslave 40letnice društvenega obstoja.

GASILSKA SVEČANOST V OPLOTNICI.

Oplotnica, ob koncu avgusta.

Malokdaj se kaj sliši o naši tihi Oplotnici, ki je potisnjena v znožje zelenega Pohorja in sameva v dolini med rodovitnim poljem. Tudi oplotniško gasilno društvo st je nabavilo motorno brizgalno, katere blagoslovitev se je izvršila ob 20letnici društvenega obstoja.

V nedeljo dne 21. avgusta dopoldne je članstvo odkorakalo k sv. maši, ki jo je imel g. Hohnjec. Po maši se je vršil koncert na vasi, ob 13. je bila vaja, kateri je prisotstvoval podstarosta Jugoslovenske gasilske zveze tovariš Vengust iz Celja in po vaji imel na moštvo lep nagovor, v katerem je pohvalil gasilce, a navedel tudi nedostatke. Ob 15. je blagoslovil motorko župnik g. Fran Hohnjec in po blagoslovitvi prisrčno nagovoril gasilce in drugo občinstvo. Zatim je imel tovariš Petelinšek pozdravni nagovor in je posebej pozdravil podstarosta Jugoslovenske gasilske zveze tovariša Vengusta z zahvalo za njegov trud, župnika g. Hohnjerja, društvenega zdravnika g. dr. Lautnerja, župana tovariša Ivana Jermana, kakor tudi vse navzočne kumice brizgalne, gospe Dragico Berglezovo, Slavico Hmelakovo, Marico Jermanovo, Melo Jonkejevo, Justino Jurakovo, Kristino Kurnikovo, dr. Lautnerjevo, Antonijo Leskovarjevo, Marijo Lipuševco, Marijo Mosserjevo, Leopoldino Poznetovo, Leopoldino Seifovo, Ano Stoparjevo, Stefanijo Schneiderjevo, Šumrovo, Wagnerjevo in eno neimenovano. Potem je še govoril podstarosta tovariš Vengust in z jednatimi besedami izpodbujal gasilce k složnemu delu. Naposled se je še tovariš Petelinšek zahvalil vsem gospem in gospodičnam, ki so brizgalno in prireditveni prostor tako lepo okinčale, in vsem Oplotničanom za njihovo požrtvovalnost, ki jo izkazujejo društvu.

Podstarosta Vengust je ob tej priliki odlikoval s kolajnami več tovarišev za njihovo 20letno zvesto gasilsko delo, in to načelnika Petelinška, blagajnika Stoparja, podnačelnika Grolegerja, Sternada in Kvasa. Potem se je sestavil sprevod in odkorakal po vasi na veselični prostor na vrt g. Varla.

LEPA PRIREDITEV KMEČKIH FANTOV IN DEKLET.

Šmartno pri Litiji, septembra.

Predzadnjo nedeljo je priredilo Društvo kmečkih fantov in deklet v Šmartnem tekmo koscev, ki se je razvila v lepo narodno prireditev. Na prireditvenem prostoru se je zbralo nad tisoč ljudi. Po prihodu narodnih poslancev gg. Mravljeta, Prekorška in Komana in župnika g. Barleta, ki jih je množica navdušeno pozdravljala, je slovesnost otvoril predsednik društva g. Strman s pozdravom na udeležence. Po kratkem nagovoru predsednika Zveze g. Kronovška je povzel besedo domači narodni poslanec g. Milan Mravljeta, ki je izvajal med drugim: «Mladi rod stopa na plan. On je tudi glavni steber nove združene in čvrste narodne stranke. JRKD hoče služiti narodu in državi; to bo lahko delala tem uspešneje, čim bolj številno bo narod organiziran v njej. Naše gibanje ni nasprotno cerkvi. Mi hočemo čuvati našo svetinjo, vero in cerkev, in hočemo to oboje imeti čisto. Zato ne moremo pustiti, da bi vera v cerkvi služila kakršnikoli politični stranki. V slogi je moč. Kmečkemu delu čast!»

Burno pozdravljen je nato izpregovoril župnik g. Barle. Rekel je med drugim: «Ljuba kmečka mladina! Srce mi je zaigralo, ko sem vaš gledal ob prijaznem sprejemu na kolodvoru. Vaša srca ne poznajo sovraštva, krepko zaupajo »

boljšo bodočnost in se veselo svojega velikega kmečkega gibanja. Naša davna želja, da bi se enkrat osvobodili tujčevega jarma in postali močna, svobodna jugoslovenska država, je uresničena. Imamo svojo državo, svoj dom in tega se moramo zavedati vedno in povsod. Druga moja davna želja je bila, da bi se naš kmet zavedal svojega pomena in svoje moči v državi. Tudi ta želja se uresničuje. Bog daj blagoslova temu mlademu poletu! Kmet podpira cerkev in državo, kmet je branitelj države in ohranitelj naše narodnosti, zato je naša dolžnost in skrb, da damo temu stanu vso podporo.»

Narodni poslanec g. Ivan Prekoršek je razvijal naslednje misli: «Presrečen sem, da morem biti priča vašega lepega praznika. V svoje delo ste položili vse svoje srce in vso svojo dušo. Huda doba svetovne vojne je za nami. Tudi danes so hudi časi, a preživeli smo še hujše, pa nas niso strli. Danes, ko se pojavljajo preroki, ki bi radi širili obup in nezadovoljstvo, moramo pomisliti, kako je že bilo hudo, in moramo imeti vero, da s poštenim delom ustvarimo boljšo bodočnost. Delo rodi sad in je največje zadoščenje v življenju. Nas vse veže tesna vez skupnosti in bratstva na to zemljo, našo narodno državo. V tem znamenju vas pozdravljam in prosim, da odločno vztrajate pri započetem delu in da nezavednim obudite zavest, kaj je lastna država, kaj je svobodna domovina.»

Narodni poslanec g. Albin Koman je prinesel iskrene pozdrave iz sreza ljubljanskega, kjer se je tudi pričelo kmečko gibanje. Kmečko delo je bilo vedno zapostavljeno. Pridobiti temu delu čast in priznanje, je naloga naše kmečke mladine. Kmečkemu delu izkazujemo spoštovanje in ljubezen. Pri tem imejmo vedno pred očmi, da je napredek mogoč le v lastni svobodni državi. Na razvalinah političnih strasti zgradimo prerojeno, novo, srečno in močno Jugoslavijo!»

G. Artur Mrovlje je pozdravil zborovalce v imenu sreske organizacije JRKD v Litiji.

Naposled se je ponovno oglašil k besedi župnik g. Barle, ki je predlagal, da se z velikega zborovanja pošlje vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Aleksandru, kar je množica odobrila z navdušenimi vzkliki kralju in kraljevskemu domu.

Nato se je na bližnjem travniku vršilo tekmo vanje koscev. Tekme se je udeležilo 24 koscev domačinov in 12 koscev gostov. Med kosci domačini je prejel srebrno uro, darilo g. bana, Anton Mandelj iz Feličevega vrha, II. nagrado (stroj za klepanje kos, darilo Kmetijske družbe) je dobil Anton Grozdnik iz Črnega potoka, III. nagrado (srebrno dozo, darilo poslanca Mravljeta) Ignac Grozdnik iz Črnega potoka, nadaljnje nagrade pa Pavel Planinšek iz Zavrstnika, Jože Brčon iz Javorja, Franc Gozdar iz Poljan in Josip Kovačič. Med kosci gosti je prejel prvo nagrado Močnik iz Ježe, drugo Kristan z Vač, tretjo pa Majdič iz Šmartna.

Šmarski fantje in dekleta, ki so z veliko skrbnostjo organizirali to lepo slavje kmečkega dela, zaslužijo vso pohvalo.

PREKMURSKI GLASNIK

SMRT DELAVNEGA MLADEGA POSESTNIKA.

M o r a v c i, septembra.

Dne 25. avgusta je preminil v Sebeborcih posestnik Vladimir Šk a l i č, star šele 27 let, zvest širitelj in čitatelj »Domovine«. Zapustil je doma na kmetiji očeta vdovca samega in edinega brata Željka, šolskega upravitelja v Moravcih.

Pokojnik je bil izredno nadarjen mladenič. Bil je vzorca sadjar, vrtnar in cvetličar na domačem posestvu, znal je igrati gosli, flavto, klarinet in harmonij, odnosno orgle, ter je večkrat nadomestoval svojega brata v kantoriju. Vse te veščine je pridobil brez učitelja.

Pokojnik je bral najrazličnejše knjige, iz katerih si je neprestano izpopolnjeval omiko. Na posebnem tečaju v Ljubljani se je izuril v knjigovodstvu hranilnic in je tako postal tajnik Kmečke

hranilnice in posojilnice v Martjancih, kjer je vodil vse posle nad eno leto. Bil je tudi podnačelnik sebeborskega gasilnega društva in obnem društveni pevovodja pri pogrebih kakor tudi tajnik gasilske župe v Martjancih. Pa tudi sicer je mnogo javno deloval.

Njegovo občno priljubljenost je pokazala množica iz vse okolice, ki ga je spremila na njegovi zadnji poti. Njegovega pogreba se je udeležila gasilska župa iz Martjancev z vsemi gasilnimi društvi, da tako s številno udeležbo počasti spomin priljubljenega in zvestega gasilskega tovariša. — Bodi prežgodaj preminilemu marljivemu društvenemu delavcu in zvestemu širitelju »Domovine« ohranjen časten spomin!

Huda nesreča mladega orožnika. Pred dnevi se je hudo ponesrečil splošno priljubljeni orožnik Štefan Radivojevič, prideljen orožniški postaji v Gornji Lendavi. Radivojevič je bil imel službeno pot iz Gornje Lendave do državne meje. Ko je izvršil svojo dolžnost, se je vračal počasi nazaj. Med potjo se je hotel v gozdu odpočiti. Poiskal si je deblo, na katero bi sedel. Ko je hotel odložiti še puško, se je ta nenadoma sprožila in krogla je zadela Radivojeviča tik vratu ter izstopila nad nosom. Strel mu je razklal brado ter odtrgal kost iz nje, obenem pa mu je razmesaril jezik in levo lice. Graničarji, ki so čuli strel, so takoj prihiteli na kraj nesreče ter našli mladega orožnika ležati v krvi. Nudili so mu prvo pomoč ter ga takoj odvedli v bolnico.

Iz Dokleževja nam pišejo: Te dni nas je zapustila zasižna učiteljica gospa Čolnarjeva, ki je bila v šoli in izven nje neumorno delavna. Sodelovala je vedno rada pri gasilskih igrah in se tudi sicer brigala za prosveto mladine. Mnoge zasluge si je pridobila z gospodinjstvom tečajem, ki ga je prav spretno vodila. Občani smo ji za vse njeno prizadevanje, ki je hotelo vedno le dobro naši občini, splošno hvaležni.

NAŠI NA TUJEM

Novice iz Zedinjenih držav. V Westallisu je 1. avgusta otvoril zdravniško poslovanje rojak dr. Martin Malenšek. S tem je westalliska slovenska naselbina dobila prvega slovenskega zdravnika. — V Genevi je zgorela hiša slovenskega farmerja Janeza Pečjaka v času, ko je družina bila zaposlena na polju. Ko so prihiteli domov, je požar že opravil svoje delo. — Po večletnem bolehanju je na svoji farmi v Chardonu umrl priljubljeni rojak Franc Kenik, star 62 let, doma z Verda pri Vrhniku. Po poklicu je bil izdelovalec klobukov. Bil je vnet rodoljub in prijatelj slovenskega časopisja v Ameriki. — V Clevelandski mestni bolnici je preminil rojak Anton Bukovnik, star 66 let, po rodu iz Tupalič pri Kranju, po domače Kovačev. V Ameriki je bival 26 let. — V Clevelandu je umrl Janez Lesar, star 45 let. Doma je bil iz vasi Kota pri Ribnici, kjer zapušča brata in sestro. V Ameriki je bil 18 let. — V Canonsburghu je umrl rojak Martin Nidorfar, doma iz Šmihela pri Novem mestu. V Ameriki zapušča ženo in tri otroke, v stari domovini pa brata in sestro. — V Jolietu je preminila Marija Kocjančičeva, stara 59 let, rojena v Globodolu pri Mirni peči na Dolenjskem.

Zagoneten umor v ameriški slovenski družini. Ameriška »Prosveta« javlja iz Clevelanda: Nedavno zvečer se je Vera Carlota vrnila domov in našla v ozadju svoje prodajalnice svojega moža ustreljenega v glavo. Truplo je klečalo na tleh z glavo naslonjeno na stolu. Ozadje prodajalnice je bilo v neredu: blagajna je bila prevrnjena na tleh in do zadnjih vrat je po tleh ležala vrsta centov. Vse je kazalo na roparski umor. Ko je bilo policija obveščena o umoru, je zaslišala ženo Vero in njenega brata Ivana Grilca, ki je zastopnik neke zavarovalne družbe, toda izvedela ni ničesar, kar bi pomagalo najti sled za zločincem. Kesneje je bil zaslišan tudi

Ivan Petek, ki ima v bližini popravljalnico čevljev in ki je prijatelj prizadete družine. Zena Vera je bila tisti večer pri svoji materi, njen brat Ivan Grile pa menda ni dal zadovoljivega pojasnila, kje je bil. Vera Carlota je povedala policiji, da je bila zadnji teden pri vedeževalki, 55letni Ballowovi, ki ji je pokazala tri črne karte in napovedala nasilno smrt njenega moža. Carlota je povedala to zgodbo možu, ki pa je ženo oštel, češ, da je babjeverna. Ustreljeni George Carl je bil menda nemškega pokolenja, njegova žena Vera in njen brat Ivan sta pa otroka znane Ivana Grilca, ki je bil pred leti voditelj socialistov in ki je umrl pred osmimi leti.

ŽENSKI VESTNIK

Nadležen mrčes v kokošnjaku

V poletnih mesecih se nastani v kurnikih vse polno raznega mrčesa, ki nadleguje kokoši in drugo perutnino. Posebno nevaren je mrčes, ki sesa kri. Čez dan sedi skrit po špranjah v kokošnjaku, ponoči pa napada speče živali. S snaženjem kokošnjaka z močnimi razkuževalnimi sredstvi, kakor je kreolin, precej temeljito zatremo tega zajedavca. Prostor (palice in podobno), na katerem spijo kokoši, je pa treba namazati s karbolinejem.

Tudi kokošje uši se zdaj v veliki meri pojavljajo na perutnini. Najbolje je posamezne kokoši potresti med perjem z mrčesnim praškom.

Potem je še tretji mrčes, ki se naseli na nogah živali, na katerih potem nastanejo kraste, tako zvane apnene noge. Tega zajedavca pa zatremo z različnimi maščobami. Noge je treba najprej zmečkati s toplo vodo in namazati z lojem, mastjo in sličnim. To naredimo dvakrat na teden. Dobe se pa tudi mazila v ta namen.

Hrana naše perutnine mora biti zdaj za časa menjave perja bolj redilna in obilna, da si živali opomorejo in pospešijo rast novega perja.

Za kuhinjo

Bavarska čokoladna krema. V loncu zlij četrt litra mlačnega mleka, v katerem raztopi sedem gramov želatine; dobro zmešaj, nato dodaj štiri rumenjake, 12 dek sladkorja, 12 dek čokolade, pol palčice stolčene vanilije in mešaj vse skupaj na ognju, da se zgosti. Potem odstavi in mešaj na hladnem dalje. Ko se je krema čisto shladila in strdila, ji primešaj še četrt litra stolčene sladke smetane, ki si ji pa dodala tri do pet dek sladkorja in četrt palice stolčene vanilije. Daš v kozareh na mizo.

Kutinov kompot. Tri kile kutin olup in zreži na krhle. Dve in pol kili sladkorja kuhaj v litru vode in četrt litra kisa, da se sčisti in nima več penice na vrhu. (Peno pridno dol pobiraj.) Nato stresi pripravljene kutine v sladkor in jih kuhaj, da postanejo mehke. Mehke krhle od kutin poberi na sito, sck pa kuhaj dalje, da se zgosti. Hladne krhle zloži v kozarec, potem pa nalij mlačen zgoščeni sok na kutine. Kozarce drugi dan zaveži.

Kutinov sneg. Osem kutin olup in jih skuhaj v vodi. Kuhane odcedi in pretlači skozi sito. Nato jih mešaj v skledi, da se malo zgoste. Pretlačene kutine stehtaj in kolikor tehtajo, toliko jim primešaj sladkorja, malo limonove lupinice, 10 dek zmetih orehov in sneg treh beljakov. To zmes namaži na oblate, zloži na pekačo in jih v mlačni pečici osuši.

Rezine z ostrožnicami. Mešaj v loncu in na ognju pet jaje in 12 dek sladkorja, da se zgosti. Potem primešaj 11 dek moke, noževo konicico pečilnega praška in 4 deke raztopljenega sirovega masla. Pekačo dobro namaži in zlij testo vanjo, ga razravnaj, potresi s sesekljanimi orehi in s sipo ter speci. Medtem pa pripravi ostrožnice, jih posladkaj in zmešaj s sladko stolčeno smetano. Pečene in hladne rezine razreži. nadevaj z ostrožnicami in daj na mizo.

Sirovo svilo najlepše opereš v krompirjevi vodi. Olupi štiri do pet krompirjev, jih na strgalniku nastrgaj in popari. Dobro premešaj in pušti stati na toplem štedilniku, kjer pa ne sme zavreti. Nato precedi vse skupaj skozi gosto krpo in v dobljeni tekočini operi svilo, a brez mila. Nato dobro izperi v mlačni in nazadnje še v mrzli vodi, kateri dodaš malo kisa. Pri izpiranju pa svile nič ne ožemaš, ampak jo položi med rjuhe, kjer naj se le na pol posuši. Še vlažno potem zlikaj z ne prevročim likalom.

ZANIMIVOSTI

Nekdanji ropar je najmočnejši mož Rusije

Življenje sedanjih ruskih mogotcev je bilo nekdanj prav burno. V letu 1905. so morali ruski boljševiki največ pretrpeti zaradi ponesrečenih prevratnih naklepov. Najbolj vplivni voditelji so morali v Sibirijo ali v ječo ali pa ubežati preko meje. Tudi Lenin je moral izginiti v tujino. Glavna zapreka pa je bila, da ni imela boljševiška stranka denarja niti za agitacijo niti za življenje voditeljev. V Parizu sta živelata Lenin in Trocki; imela sta skupaj le en par čevljev. Lenin je tedaj ukazal somišljeniku Krasinu; ki je bil ravnatelj pri Siemensu v Berlinu, naj dá tiskati ponarejene bankovce. Ali poizkus se je izjalovil. Nato je Krasin začel v Berlinu razna podjetja, ki pa niso uspevala. Spričo vseh teh ponesrečenih poizkusov je odredil Lenin izsiljevanja in ropanja.

Oboroženi komunisti so vdrali v trgovine, banke in pošte, ugrabljali denar in ga pošiljali blagajni stranke. V Georgiji je bil vodja izsiljevalcev in roparjev Stalin, naslovitejši ropar kavkaški. V njegovi tolpi so bili najpredznejši roparji z gora, armenski, georgijski in drugi tamkajšnji komunisti, ki so plenili državne blagajne in javne ter zasebne urade. Napadali so z bombami in orožjem, pobijali in ropali ponoči in podnevi. Junija 1907. leta so Stalin in tovariši sredi dopoldneva na glavni cesti v Tiflisu z bombami in revolverji naskočili kozake, ki so spremljali voz državne banke, ubili več oseb in konj in odnesli plen 341.000 rubljev.

Stalin je sam odnesel ta denar v Peterburg Krasinu za stranko. Neka slikarska zarotnica je popravila na bankovcih številke in večino denarja je Valah, pozneje nazvan Litvinov, menjal v Parizu. A prijeli so ga in zaprli. Danes je Valah-Litvinov ruski zunanji komisar.

Stalinov zgled je našel mnogo posnemovalcev. Število roparjev je naraščalo po vsej Rusiji, vse je kradlo in ropalo, saj so se izdajali za komuniste tudi mnogi, ki so ropali zase in niso oddajali plena stranki. No, v tem pogledu je bil Stalin vedno poštenjak in je plen izročal Leninu do zadnjega beliča. Plenil je dalje banke, trgovine z dragulji in celo poštne vlake. Moril in ropal je iz najglobljege navdušenja za stranko, sam pa je ostal siromak, da bi čim prej izzval splošno rusko in naposled svetovno revolucijo. Ker so menjševiki obsojali to divje početje, so jim bili boljševiki najhujši sovražniki.

Tudi ruska vlada, ki ji je predsedoval takrat Stolipin, je z vso silo zatirala boljševike zaradi teh zločinov. Proglasila je obsedno in vojno stanje preko polovice Rusije. Roparji so bili, kadar so jih zgrabili, v 24 urah obešeni. Stalin je ušel v Baku in se skrival, izdajal prevratne letake, agitiral za boljševizem med delavci, izdajal zopet dva lističa in pisal. L. 1908. ga je policija zgrabila in ga obsodila v izgnanstvo. Odgnali so ga v sibirsko Vologdo, a že prvo noč je ušel in se čez nekaj mesecev vrnil v Baku. V borbi proti menjševikom ga je v luki zalotila policija in zaprla v ječo. Jetnike so obešali in prepepali. Tudi Stalin je bil večkrat bičan. Nato so ga zopet odgnali v Sibirijo v Soljvičegodsk. Čez eno leto je ušel domov, dospel v Peterburg in padel takoj zopet policiji v pest. Odgnali so ga že četrtrič v Sibirijo, in sicer zdaj zopet v Vologdo. Pa je po enem

letu znova ušel, se vrnil v Peterburg, bil aprila 1912. vnovič aretiran in izgnan v Narim v Sibirij. Še isto leto v septembru je bil zopet v Peterburgu, a marca 1913. zadnjič prijet in izgnan v vas Kurejko v Turahanu, visoko na sibirskem severu, kjer je moral ostati do revolucije l. 1917.

Tako je prebil Stalin v sibirskem pregnanstvu vsega skupaj okoli deset let. V pregnanstvu je ribaril, čital prevratne knjižice in liste, pisal in agitiral.

Ko je sredi vojne nastala doma revolucija, se je vrnil v Rusijo. Najprej v Tiflis, ali tam niso še pozabili njegovih roparskih pohodov in so se ga povsod izogibali. Užaljen se je Stalin odpeljal v Peterburg, kjer je pravkar vladal Kerenski. Menjševiki so bili v večini in Stalin je v «Pravdi» pisal v duhu menjševikov, ker še ni poznal Leninovih namer. Dne 16. aprila l. 1917. pa sta sprejela Stalin in Kamenev Lenina v Peterburgu in Lenin je pripravil boljševiški prevrat.

Prevratniki so obrnili Kerenskemu hrbet in so se oklenili Lenina, ki je izpodbujal k ropanju in zahteval v «Pravdi» konec vojne. Tudi Stalin se je umaknil Leninu in bil le njegov sluga. Agitiral je med delavci in vojaki in 3. julija je nastal upor, ki naj bi vrgel zadnjo vlado in jo izročil boljševikom. Upor pa se je izjalovil. Toda izginili so menjševiki in sta ostali le dve stranki: vladna (Kerenskega) in boljševiška. Za boljševiki so stali delavci, malo meščanstvo, vojaštvo v Peterburgu in mornarstvo v Kronstadtu. V glavnem odboru je sedel Stalin, a v njem ni bilo niti Lenina niti Trockega. Prevrat je izvedel Trocki z boji po Peterburgu, da je mogel Stalin 28. oktobra v «Pravdi» poročati: «Zgodilo se je. Oblast je v rokah delavcev, vojakov in kmetov.»

Tega dne je nastala prva sovjetska vlada v Rusiji. Predsednik je bil Lenin (Uljanov), zunanji komisar Bronstein (Trocki), komisar za narodne manjšine pa Džugašvili (Stalin).

Lenin je medtem že umrl, Trocki živi danes v pregnanstvu, a Stalin je ostal edini med vsemi takratnimi številnimi komisarji, ki so vsi izginili v papirnati koš zgodovine.

Stalin, najmanj izobraženi, najbolj sirovi nekdanji ropar in atentator, je odrinil vse tovariše in postal diktator Rusije. Od oktobra l. 1927. je Stalin, ko je izključil tekmece Trockega in ga poslal za mejo, do danes neomejeni vladar Rusije, dasi se imenuje le glavni tajnik osrednjega odbora ruske komunistične stranke. Njegova moč je večja, kakor je bila carova.

× **140 jezikov zna.** Berlinski profesor dr. Tasillo Schultheiss, ki poučuje stare jezike, zna baje 140 jezikov, in sicer 10 germanskih, 11 romanskih, 14 slovanskih, 12 vzhodnoindogermanskih, 4 zapadnoindogermanske, 11 finskougriskih, 14 azijskih, 15 indijskih, 14 semitskih, 18 afriških, 6 južnomorskih, 4 ameriške, samostojen jezik Baskov in naposled esperanto in volapük. Če bo le res!

× **Žive ribe v skoro vreli vodi.** Po mlakužah 146 m pod morsko gladino ležeče Doline smrti v Kaliforniji, kamor se iztekajo vroči vrelci, živijo v tej vroči vodi ribe. Ameriški prirodoslovec Hogg jih je opazoval in pravi, da ni verjel svojim očem, ko je skozi paro, ki se dviga iz vode, videl veliko število majhnih rib, ki so veselo plavale v vroči vodi. Ugotovil je, da znaša toplota vode na dnu okrog 53 stopinj Celzija, na površini pa je še toplejša. Ribice spadajo v vrsto krapov. Kako pa morejo živeti v takšnih okoliščinah? Edina razlaga je ta, da so živele tu pred deset tisoč leti, ko je imela voda še navadno toploto. Počasi so se podnebne prilike izpremenile in voda je postajala toplejša in toplejša. Ta izprememba pa se je vršila tako počasi, da so se ji mogle živalce prilagoditi.

× **Jato štorckelj so rešili.** Iz različnih krajev Srednje Evrope prihajajo poročila, da so omagali velikanski roji štorckelji, ki so letele proti jugu. Tako poročajo iz okolice Moravske Ostrave v Češkoslovaški, da so se tam ustavile jate štorckelji, ki so bile tako utrujene, da so kar popadale na tla. Štorcklje so morale leteti že več dni in so bile tako izstradane, da se potem, ko so popadale

Kar še ni bilo, je sedaj!

66
Din

močni ženski nizki čevlji, 79 Din visoki boks, lakasti čevlji 138 Din, moderni čevlji v lepih barvah 98, 108, 118, 123, 148 Din, dalje velika izbira domačih, telovadnih, športnih, plesnih in drugih čevljev za vse prilike po izredno nizkih cenah.

Trgovski dom
STERMECKI
CELJE št. 97

Zahtevajte bogato ilustrirani cenik, ki ga dobite zastonj.

na tla, niso mogle niti geniti. Uboge štorcklje so po večini z avtomobili zvozili na veliko dvorišče policijske uprave, kamor so jim otroci, ki so se spravili na pravi žabji lov, nosili polne vreče žab. Sestradane štorcklje so kar planile po žabah in jedle, kar se je le dalo. Ker so z ubogimi živalmi postopali vsi zelo lepo, so si živali hitro opomogle. Dvorišče policijske uprave pa je imelo te dni toliko obiskovalcev kakor še nikdar prej. V nekaj dneh je bila večina štorckelj zopet pri moči in kakor na znamenje so se skupaj dvignile, nekajkrat obkrožile mesto in nato odletele naprej proti jugu. Štiri štorcklje pa so se vrstile na dvorišče, najbrž zato, ker se niso čutile dovolj močne.

× **Skoro 100.000 smrtnih nesreč v enem letu.** V Ameriki so izdali podatke smrtnih nesreč v minulem letu. V Zedinjenih državah se je lansko leto smrtno ponesrečilo 97.000 ljudi. Škoda, ki je nastala pri teh nesrečah, znaša 228 milijard dinarjev po naši vrednosti. Kljub temu, da so te številke strahotne, je zahtevalo leto 1930. 2000 smrtnih žrtev več. Največje število smrtnih žrtev seveda zahteva avtomobilski promet, najmanj nesreč pa se je zgodilo na železnicah, kjer od l. 1888. ni bilo še nikdar tako malo smrtnih žrtev, pri železniških nesrečah kakor lansko leto.

× **Zdravljenje strahu.** O tem, kako je treba zdraviti strah, piše dr. Jaroslav Barth med drugim naslednje: Nervozni ljudje često tožijo, da jih je strah. Boje se vsega. Nekateri se boje, da jih zadene kap, drugi, da jim otrpne srce, tretji se boje viharja, naliva in megle, mnogi ljudje se boje gledališča, kina in vlaka, drugi zopet se boje osamljenosti, velikega prostranstva, teme, nalezljivih boleznih, nečesa neznanega, groznega, kar jih čaka, imajo strašne slutnje, boje se boleznih, ki se jim baje obetajo, raka, omehčanja možganov in tako naprej. Od strahu ne morejo delati, pot jim obliva čelo, tresejo se po vsem telesu in ne morejo spati. So celo primeri, ko si hoče človek iz strahu končati življenje. Proti strahu se priporoča v prvi vrsti globoko dihanje. Često zadostuje, da nekajkrat globoko dihne, pa je strah že premagan. Če pa to ne pomaga, je treba ostati nekaj časa na čistem zraku in čim več spati. Hrana naj bo bolj mlečna, močna in sadna. Človek, ki ga muči strah, je živčno bolan in naj se obrne na zdravnika.

× **Gube kazijo obraz.** Gube na obrazu se navadno napravijo, če podkožne mišice kožo ne prestano vlečejo v neko točko. Izguba mehke blazine podkožne masti, ki jo ima mladost, tudi povzroči gube. Posledica tiste nervozne navade, da obraz neprestano vlečemo na eno mesto, je ta, da se čez nekaj časa napravi guba, n. pr. tista, ki jo tako pogosto vidimo med očmi, nad nosom ali pa na čelu. Take gube torej navadno nastanejo, če podkožne mišice in mreža občutljivih živcev vlečejo kožo v take nervozne izraze. Če kdo prehitro in znatno izgubi na svoji teži, izgubi tudi podkožno mast in koža se mu ohlapno povesi in naguba, posebno pod čeljustmi, okoli brade in vratu. Zato naj čezmerno debeli pazi, da ne bo izgubil svoje teže prenašlo, če želi postati vitek. Zadovoljiti se mora s tem, da postopno izgublja težo, tako da se koža počasi prilaga. Če je kdo slabo prehranjen, je tkivo sestradano, tedaj se tudi napravi mreža tenkih gub po obrazu in vratu. Slabo prehranjeni naj si pomagajo s tem, da sestradano tkivo pod kožo hrani s primerno, zadostno in pravo hrano. Najboljši in najhitrejši uspeh ima, če poleg druge hrane spiže po en liter mleka na dan. Nervozna oseba pa naj se trudi, da se bo izognila gubanja čela, stiskanja ust in podobnega. Naj se vadi v tem, da bodo obrazne mišice počivale. Gubam, ki nastanejo zaradi slabih oči, pa se izogneš najprej s tem, da si nabaviš naočnike.

Listnica uredništva

Orchova vas, Nemogoče. Honorarjev za dopise ne plačujemo. Krize

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Začetna glavnica.

Gospod Hlačoper je otvoril ženitveni posredovalni urad. Neki prijatelj ga nekaj dni pozneje, ko ga sreča na cesti, povpraša: «Ali pa imaš za ta posel potrebno začetno glavnico?»

«Imam, imam,» odgovori Hlačoper, «imam pet hčer.»

MALI OGLASI

Vozne in konjske plahte

in vso železnino nudi Fr. Stupica, Ljubljana, Gospodarska cesta št. 1. 254

Brezobrestna posojila

za odkup dolga, nakup in zidavo, podeljuje «Kreditna zadruga», Ljubljana, poštni predal 307. Sprejema zastopnike. 274

Kurje oči

odstranite brez bolečin takoj s «soljo sv. Antona», katera pomaga tudi pri revmatizmu, znojenju nog in raznih boleznih v nogah. Cena zavitku 12 Din. Naročila sprejema: A. H. Klančnik, Mojstrana. (Sprejemajo se preprodajalci) 259

Najnovejše dvokolo z motorčkom 1 1/2 K. S., dvokolesa, šivalni stroji, otroški vozički, vozički za igrat in posamezni deli najceneje. Ceniki franko.

«TRIBUNA» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovška cesta št. 4.

Ubogal je.

A: «Zakaj pa piješ iz tako ogromnega vrča?»
B: «Ker mi je zdravnik dejal, da smem popiti na dan samo en vrček piva.»

Pri zdravniku.

Zdravnik: Kako vam pa tekne jed?
Bolnik: «Zelo slabo, gospod doktor, ne diše mi niti jedi, ki ste mi jih prepovedali.»

Najboljši dokaz.

Bratec: «Počakaj, sestra zdej ne moreva v veliko sobo, ker imamo goste.»
Sestra: «Kako pa veš, da so gostje v hiši?»
Bratec: «Ker pravi mamica atku, ljubi mož.»

Nezgoda.

V Srakoperjevcih imajo žegnanje. Polno je okrog cerkve stojnic z lectom. Pa tudi strelišče ne manjka. Ožbolt pride do strelišča, kjer se ziblje na vodnem curku majhna žoga.

«Ali boste tudi vi poskusili nekaj strelav?» ga vpraša žena v kolibi.

Ožbolt vzame puško, plača dinar, pomeri in ustrelji. Žoga nad curkom se razleti v drobne koščke.

«Presneto!» pravi Ožbolt in potegne denarnico iz žepa: «Koliko stane žoga?»

Dober znanec.

A: Ta mož me je prosil, naj mu posodim nekaj denarja. Ali ga morda poznaš?

B: Tako dobro, kakor tebe. Ne posodi mu niti beliča.

Pri splošni nevrastenij

245

uporabljajte fiziološki ekstrakt («Kalefluid») iz žlez močnih in zdravih živali. Podrobna literatura se razpošilja brezplačno. Zahteva naj se pod naslovom: Beograd, Kralja Milana 15, Miloš Marković. «Kalefluid» se dobiva v lekarnah in drogerijah. Odobreno od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje S. br. 5300 z dne 28. marca 1932.

Delo

v teh hudih časih lahko vsakdo dobi s tem, da si ustanovi na domu domačo pletarno. Damo vsakomur tekoče delo s tem, da smo mu odjemalci za izgotovljene pletenine, dobavljamo mu prejo in izplačujemo mezde za pletenje, kar izpričujejo mnoge zahvalnice. Pišite še danes za gratisprospekte na trdiko Domača pletarska industrija, oddelek 6. Josip Kališ, Maribor, Trubarjeva ulica števil. 2.

Zdravila za ljudi in živali.

Preizkušene lastne specialitete z natančnimi navodili.

Hočevarjeva aromatična železnata tinktura. Zoper slabokrvnost, slabo prebavo in oslabeledost vsake vrste. Pollitrska steklenica 20 Din. Naročiti in porabiti je treba tri steklenice! Nervocol sirup učinkuje izborni pri živčni in telesni izčrpanosti, nervozni depresiji, slabokrvnosti in v rekonvalescenci. Steklenica 40 Din. Hočevarjev želodčni prašek. Zoper želodčni katar, t. j. zoper tiščanje in bolečine v želodcu, želodčni krč, kisló izpahovanje in bljuvanje. Skatlica 20 Din. Protinski cvet. Preizkušeno mazilo zoper revmatizem in trganje. Steklenica 14 Din. Tussocol sirup zoper pljučne bolezni, tuberkulozo, bronhijalni katar, naduho itd. Steklenica 35 Din. — Za domače živali: Sadnikarjev zdravilni prašek za prašiče. Zanesljivo zdravilo zoper bolezni na prebavilih, ki čisti in odvaja kužne bacile. Pospesuje tek in rejo živali ter zabrani najopasnije bolezni. Zavoj 8 Din, 10 zavojev 60 Din. Bosulin svečice. Edino zdravilo zoper srmanično vnetje pri govedih. Zanesljivo zoper jalovost krav in telic. Skatla z 12 svečicami 50 Din. Na vsa vprašanja odgovarjamo brezplačno! V zalogi vsa druga zdravila. Izdeluje in razpošilja samo: Lekarna «Pri Angelu varhu» na Vrhniki 22. 271

Otroška.

Mati: «Mihec, ti si vedno najporednejši. Pogledaj sosedovega Jakea, ki ni bil še nikoli tepen.»
Sinko: «Da, mamica, take starše bi moral imeti tudi jaz.»

Pes ni sraka.

A: «Pes, ki ste mi ga prodali, krade.»
B: «Tako? Gotovo krade samo jestvine, v denarnih zadevah je pa pošten...»

Učinkovita grožnja.

Urša: «Moj mož je strašno ljubosumen in neprestano se zaradi tega prepirava. Večkrat sem mu že zagrozila, da pobegnem od njega.»
Špela: «Ne ravnate prav, draga sosedica. Morate mu enkrat zagroziti, da ostanete pri njem, pa bo pomagalo.»

Pred sodiščem.

Sodnik: «Najprej ste ukradli skrinjico temu gospodu, potem ste ga pa hoteli umoriti.»

Ropar: «Saj sem moral to hoteti, gospod sodnik, ker je na skrinjici napisano: »Odpre naj se šele po moji smrti.«

Zeno so našli.

Stražnik po telefonu: «Gospod Motovilec, kaže, da smo našli vašo izgubljeno gospo soprogo.»

Motovilec: «Hvala Bogu! Kaj pa pravi moja žena?»

Stražnik: «Prav nič.»

Motovilec: «Kaj? Prav nič? Potem pa ni moja žena!»

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč

ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlila, b. kladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se žival prisili, da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesti, kol pri poškodovanju rogov, poškodbi kopta in zakovanju, pri prišču med parklji, opeklini, strelji, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, nape-njanju goved in ovac, pri tujih pred-

metih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo. Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36.50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruga
v Ljubljani

Selenburgova ulica št. 3

Najuspešnejše sredstvo za
rejo domačih živali je
brezdvomno

MASTIN

Lekarna Trnkóczy
(zraven rotovža)
Ljubljana 66